

PLÁN ROZVOJA OBCÍ
**LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA,
REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

Plán rozvoja obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa je vlastníctvom, imaním obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa.

Plán rozvoja obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa
je autorským dielom združenia slovedu, o.z.

Autorské práva na systém, formu a obsah spracovania a zoradenia jednotlivých informácií sú vyhradené pre spracovateľa projektu – združenie slovedu, o.z. a sú jeho vlastníctvom.

Akékoľvek zneužitie autorského práva fyzickou alebo právnickou osobou, kopírovanie celku, alebo jeho jednotlivých častí, alebo iné zneužitie má za následok trestnoprávnu zodpovednosť!

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

Názov:	Program rozvoja obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa na roky 2015 – 2022
Územné vymedzenie :	Prešovský samosprávny kraj Obce: Lukavica Nižná Voľa Rešov Vyšná Voľa
Územný plán obce schválený:	áno
Dátum schválenia PHSR:	
Dátum platnosti:	
Publikovaný verejne:	
Spracovateľ:	slovedu, občianske združenie Jesenná 6, 040 01 Košice, IČO: 42247438 Registrácia: Ministerstvo vnútra SR VVS/1-900/90-391 53

OBSAH

ÚVOD

1. PLÁN ROZVOJA OBCÍ LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA
 - 1.1 ÚČEL PLÁNU ROZVOJA OBCÍ A JEHO PRÍPRAVA
 - 1.2 ZÁMER SPRACOVANIA PLÁNU ROZVOJA OBCÍ
 - 1.3 HARMONOGRAM SPRACOVANIA PLÁNU ROZVOJA OBCÍ
 - 1.4 VÝCHODISKOVÉ KONCEPČNÉ DOKUMENTY
 - 1.5 ZOZNAM ANALYZOVANÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV
 - 1.6 HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR
 - 1.7 OSNOVA PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

A ANALYTICKÁ ČASŤ

2. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBCIACH

AI ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA

3. KRAJINA
4. OBYVATEĽSTVO
5. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ A ZÁZEMIE
6. ŠKOLSTVO
7. EKONOMIKA A RIADENIE SAMOSPRÁVY
8. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
9. KULTÚRA A ŠPORT
10. STAV PROJEKTOVEJ PRIPRAVENOSTI
11. ZHODNOTENIE VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OBCÍ

AII ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

12. EKONOMICKÉ SUBJEKTY A ZAMESTNÁVATELIA V OBCIACH
13. NEPODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY
14. DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA
15. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
16. HISTORICKÉ A KULTÚRNE PAMÄTIHODNOSTI, PRÍRODNÉ ÚKAZY A POZORUHODNOSTI
17. ZHODNOTENIE VONKAJŠÍCH VPLYVOV OBCÍ

AIII ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA A SWOT

B STRATEGICKÁ ČASŤ

18. VYMEDZENIE POJMOV
19. VÍZIA OBCÍ
20. PRIORITY A CIELE
21. ZÁPIS O VEREJNOM PREROKOVANÍ STRATEGICKEJ ČASTI PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

C PROGRAMOVÁ ČASŤ

22. PREHĽAD OPATRENÍ
23. INDIKÁTORY OPATRENÍ

D REALIZAČNÁ ČASŤ

24. MANAŽMENT PLÁNU ROZVOJA OBCÍ
25. MONITOROVANIE A HODNOTENIE PLÁNU ROZVOJA OBCÍ
26. KOMUNIKÁCIA PLÁNU ROZVOJA OBCÍ
27. AKČNÝ PLÁN NA ROKY 2016 - 2017

E FINANČNÁ ČASŤ

ZÁVER

- ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

ÚVOD

Obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa plánovanie svojho rozvoja deklarovali tým, že majú záujem transparentne pripraviť a následne obecnými zastupiteľstvami schváliť kvalitný a kvalifikovaný Plán rozvoja svojich obcí pre programovacie obdobie 2014 – 2020 s presahom 2 roky, v nadväznosti na aktuálnu legislatívu, ako aj v nadväznosti na priority a ciele Stratégie Európa 2020.

Plán rozvoja obcí je koncepčný dokument, ktorý popisuje kľúčové javy v obciach, hodnotí ich a navrhuje k nim dlhodobé priority a opatrenia. Ich realizácia by mala viesť k pozitívnemu rozvoju daného územia. Plán rozvoja obcí je materiálom, ktorý vychádza zo znalosti daného územia, starostlivo mapuje jeho zdroje a usiluje o dosiahnutie „verejného prospechu“. Plán rozvoja odpovedá na otázku, ako naďalej koordinovať činnosť vo vnútri obcí, aby sa dosiahlo riešenie problémov, ktoré sú spoločné pre všetkých obyvateľov obcí. Využíva silné stránky a príležitosti a minimalizuje slabé stránky a ohrozenia v prospech stanovenia reálnych cieľov.

1. PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

1.1 ÚČEL PLÁNU ROZVOJA OBCÍ A JEHO PRÍPRAVA

Kľúčovou ambíciou pri príprave Plánu rozvoja obcí je skutočnosť, že využitie finančných, materiálnych a ľudských zdrojov je limitované a je potrebné ich užívanie plánovať tak, aby z toho mali obce a ich obyvatelia čo najväčší úžitok. Skúsenosť z predchádzajúcich rokov potvrdila, že šikovným manažmentom sa to dá. Starostovia zúčastnených obcí sa dohodli, že vzhľadom na veľkosť jednotlivých obcí, ktoré spolu susedia a v nadväznosti na dlhodobú prirodzenú a spontánnu spoluprácu pripravujú Plán rozvoja svojich obcí spoločne.

Plán rozvoja obcí do roku 2022 je strednodobým plánom pre plynulé pokračovanie naštartovaných dlhodobých procesov, ktoré vedú ku zlepšeniu sociálno-ekonomických podmienok života zúčastnených obcí a ich obyvateľov. Je návodom pre spoločné ale aj pre individuálne projekty jednotlivých obcí, ich podnikateľského zázemia, spolkov, či záujmových organizácií pri spoločnom úsilí o vlastný rozvoj. Plán rozvoja obcí slúži ako podklad pre zdôvodňovanie finančných potrieb pri využívaní štátnych zdrojov a súčasne je potrebnou podmienkou k získaniu dotácií z fondov Európskej únie (EÚ).

Reprezentanti obcí poverili spracovaním svojho rozvojového dokumentu odborníkov občianskeho združenia slovedu a stanovili spoločne pracovnú aj riadiacu skupinu. Kľúčovými partnermi spracovateľa sa stali starostovia zúčastnených obcí. Starostovia obcí prihliadali na záujmy rozvoja svojich obcí, ale aj na záujmy podnikateľov a ďalších subjektov, ktoré priamo aj nepriamo svojim pôsobením ovplyvňujú ich rozvoj. Plán rozvoja obcí tak svojim reálnym obsahom zodpovedá potrebám obyvateľov jednotlivých obcí samostatne a subjektom v nich pôsobiacich.

1.2 ZÁMER SPRACOVANIA PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

NÁZOV DOKUMENTU	Program rozvoja obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa na roky 2015 - 2022
FORMA SPRACOVANIA	Plán rozvoja obcí je spracovaný „na kľúč“ s podporou reprezentantov zúčastnených obcí. Pri spracovaní Plánu rozvoja je použitá kombinácia expertnej a komunitnej metódy, kde návrhy častí Plánu rozvoja boli doplňované, pripomienkované starostami s cieľom dosiahnuť maximálnu dohodu o rozvoji obcí. Zdrojom informácií boli obecné úrady, Štatistický úrad, Katastrálny úrad a ďalšie. Spracovatelia vychádzali z poznatkov od manažmentu obcí, využili získané iniciatívne návrhy zo stretnutí s riadiacou skupinou a s pracovnou skupinou. Plán rozvoja obcí je v súlade s koncepčnými dokumentmi vyšších územných celkov aj v súlade s aktuálnou legislatívou.
RIADENIE PROCESU SPRACOVANIA	Proces spracovania aktualizácie Plánu rozvoja koncepčne aj metodicky riadil spracovateľ: slovedu, o.z. Manažéri za spracovateľa: JUDr. Monika Jurčová Ing. Alžbeta Naďová

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

	Riadiaca skupina: Andrej Kotuľa – starosta obce Lukavica Ing. Marcel Kaščák – starosta obce Nižná Voľa Ing. Helena Jamroškovičová – starostka obce Rešov Ing. Ján Evin – starosta obce Vyšná Voľa Pracovná skupina: Andrej Kotuľa Ing. Marcel Kaščák Ing. Helena Jamroškovičová Ing. Ján Evin
OBDOBIE SPRACOVANIA	Plán rozvoja obcí bol spracovaný v období august 2015 – november 2015
FINANCOVANIE SPRACOVANIA	Plán rozvoja obcí bol spracovaný v nadväznosti na Zmluvy o dielo medzi Združením mikroregiónu Sekčov - Topľa a spracovateľom za dohodnutú cenu za dielo.

Zdroj: spracovateľ

1.3 HARMONOGRAM SPRACOVANIA PHSR

TERMÍN: august - november 2015	VIII	IX	X	XI
Úvod				
Analytická časť				
Strategická časť				
Programová časť				
Realizačná časť				
Finančná časť				
Záver				

Zdroj: spracovateľ

1.4 VÝCHODISKOVÉ KONCEPČNÉ DOKUMENTY

Právnym rámcom spracovania Programu rozvoja obcí sú ustanovenia zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Plán rozvoja obcí sa opiera aj o viacročné rozpočty zúčastnených obcí.

1.5 ZOZNAM ANALYZOVANÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV

NÁZOV DOKUMENTU	PLATNOSŤ DOKUMENTU	ÚROVEŇ DOKUMENTU	ZDROJ
Stratégia Európa 2020 a Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020	2020	nadnárodná	www.mindop.sk
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (NSRR)	2030	národná	www.mindop.sk
Integrovaný regionálny operačný program „IROP“	2020	národná	www.mindop.sk

Zdroj: spracovateľ

1.6 HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR

Obec Vyšná Voľa v predchádzajúcom období nemala spracovaný PHSR. Obce Lukavica, Rešov a Nižná Voľa mali spracovaný PHSR.

1.7 OSNOVA PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

Plán rozvoja obcí formuluje aktuálne kľúčové problémy jednotlivých obcí, jasne definuje ich strategické ciele, rozvojové priority a opatrenia. Navrhuje rad na seba nadväzujúcich krokov, ktorými sa koordinuje činnosť vo vnútri obcí tak, aby sa dosiahlo riešenie problémov v prospech obyvateľov. Plán rozvoja obcí je spracovaný v zhode s programovými princípmi Európskej únie, ktoré kladú dôraz na plánovanie a súlad medzi názormi verejnej správy, podnikateľského a občianskeho sektora. Plán rozvoja je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia aj kultúrneho dedičstva. Jeho obsahová štruktúra zodpovedá aktuálnym potrebám a člení sa na

- ☐ Úvod
- ☐ Analytická časť
- ☐ Strategická časť
- ☐ Programová časť
- ☐ Realizačná časť
- ☐ Finančná časť
- ☐ Záver
- ☐ Prílohy

A. ANALYTICKÁ ČASŤ

2. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBCIACH

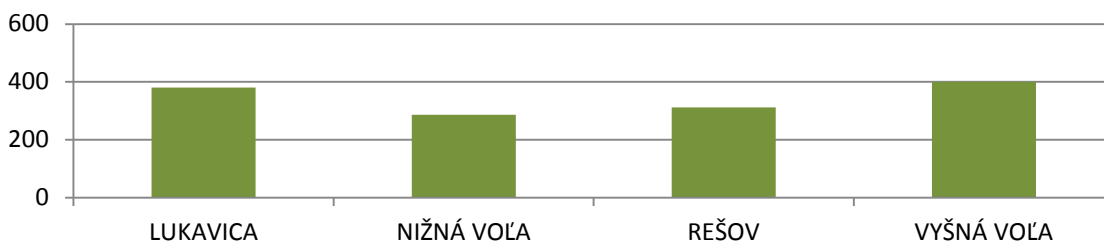
2.1 PREHLAD ZÁKLADNÝCH ÚDAJOV OBCIACH

Tabuľka Základné údaje o obciach

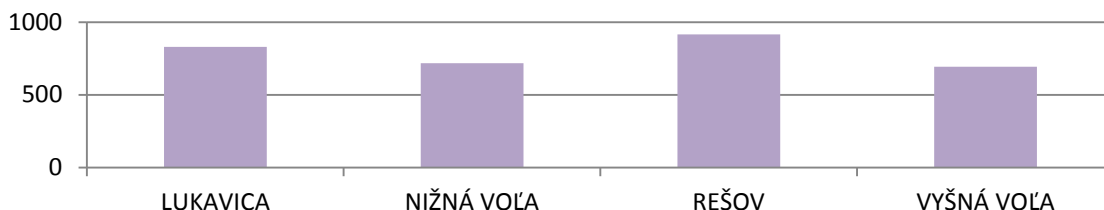
OBEČ	POČET OBYVATEĽOV	KATASTRÁLNA VÝMERA (ha)
LUKAVICA	381	829,24
NIŽNÁ VOĽA	286	717,39
REŠOV	312	916,28
VYŠNÁ VOĽA	400	693,06

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015, stav k 30. 9. 2015

Graf Porovnanie obcí podľa počtu obyvateľov

Graf Porovnanie obcí podľa katastrálnej výmery

2.2 GEOGRAFICKÁ POLOHA OBCÍ

Obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa sa nachádzajú v hornej časti údolia Čarnošiny, juhovýchodne od okresného mesta Bardejov v severovýchodnej časti Prešovského kraja na východe Slovenskej republiky. Obec Rešov leží v hornej časti údolia Rešovky, severovýchodného prítoku Sekčova. Územie celého regiónu má mierne zvlnený, pahorkatinný až rovinný povrch, povrch chotára tvoria flyšové vrstvy na svahoch s pokryvom svahových hĺn. Chotár obcí sa rozprestiera v nadmorskej výške od 300 m do 550 m nad morom. Obce ležia mimo hlavnej komunikačnej tepny Bardejov – Prešov na vedľajšej ceste vedúcej z hlavnej cesty juhovýchodne od Bardejova. Najbližšia železničná stanica je v Bardejove. Obce patria k rozsiahlej oblasti Karpatského flyšu. Mierne podnebie, mierne zvlnený povrch, hlinité flyšové horniny, nevytvárajú žiadne obmedzenia pri ďalšom rozvoji obcí. Obce majú priaznivé podmienky pre poľnohospodárstvo a poľovníctvo, ale aj priestor pre rozvoj služieb.

Obrázok Mapa polohy obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa

2.3 HISTÓRIA OBCÍ

Obec **Lukavica** leží v Nízkych Beskydách v údolí potoka Lukavica. Existencia východoslovenských mohýl svedčí o osídlení územia Lukavice už koncom eneolitu a začiatkom doby bronzovej. Prvá písomná správa o obci je z roku 1415, kedy sa v údolí usídlili sedliaci, ktorí ušli z Kurimy. Od stredoveku patrila slobodnému kráľovskému mestu Bardejovu. Počas prvého sčítania ľudu v roku 1787 mala obec 38 domov a 259 obyvateľov, v roku 1828 33 domov a 258 obyvateľov. Obyvatelia sa v minulosti zaoberali chovom dobytka, prácou v lese, predajom dreva, vyrábali hrable, kosiská, metly a tkalo sa plátno. Do roku 1918 obec administratívne patrila do Šarišskej stolice.

Prvá písomná zmienka o obci **Nižná Voľa** je z roku 1382, kedy patrila k toplianskym majetkom šľachticov z Drienova. Podľa listiny z uvedeného roka obec vtedy mal maďarsky názov Jacabuagasa vo význame Jakubova Poruba. V roku 1552 sa spomína ako Wolye Inferior Jacabsaw. V písomnostiach v 16. storočí sa uvádza pod maďarským názvom Alsowolya vo význame Nižná Voľa. Z jej názvu je zrejmé, že dedinu založil šoltés Jakub s usadlíkmi podľa zákupného práva. Šoltýsovstvo

sa tu udržalo aj v 16. storočí. Podnety na vznik usadlostí podľa zákupného práva dávali šľachtici, vlastníci panstiev, aby sa zväčšovaním počtu dedín zvýšil počet sedliackych domácností, čím sa zvyšovali ich príjmy (renta). Pre nové dediny poskytovali dovtedy roľnícky nevyužívané, zväčša zalesnené údolia na okrajoch dovtedajšieho osídlenia pre usadlíkov zo susedných panstiev, stolíc prípadne z Poľska a Haliča. Priviesť nových usadlíkov sa podujímali zväčša mešťania, ktorí sa podľa zmluvy s vlastními panstva stali šoltýsmi. Zmluvy obsahovali aj práva nových usadlíkov a ich povinnosti k novým zemepánom. Základným právom roľníckych novousadlíkov vo vznikajúcej dedine bolo oslobodenie od akýchkoľvek povinností voči zemepánom a kráľovi počas prvých 10 až 20 rokov. V tom čase si vybudovali obydlia, hospodárske budovy, skultivovali pozemky na oráčiny a lúky.

V 17. storočí sa ustálil názov obce: 1773 Nižná Wolya, 1920 Nižná Voľa, maď. Alsóvolya, Alsószabados. V 15. storočí vlastními obce boli šľachtici z Perína, v prevej polovici 16. storočia Lobockovci a v druhej polovici mesto Bardejov. Obyvatelia sa zaoberali chovom dobytky a poľnohospodárstvom. V roku 1787 mala obec 31 domov a 234 obyvateľov. Vývoj v Bardejove sa odzrkadľoval aj v živote Nižnej Vole. Ekonomický pokles, náboženské vojny a mor vyvrcholili v 19. storočí a prejavili sa masívnym vysťahovalectvom. Rozvojom priemyslu sa okolité mestá Bardejov, Prešov, Košice a Poprad stali útočiskom mnohých obyvateľov, kde našli stabilnú prácu. Pôdu ostali obrábať súkromne hospodáriaci roľníci. Od roku 1930, keď mala obec 192 obyvateľov, si zachovala stabilne rastúci demografický vývoj.

Obec **Rešov** je doložená z roku 1454 ako Ressew, neskôr ako Ressor (1773), po maďarsky Ressó, Résó. Obec sa spomína z roku 1454 ako poddanská dedina mesta Bardejov. Obyvateľstvo Rešova (Resso) má nemecký pôvod, ale žiadne dôkazy sa neuvádzajú. Usadlíci s najväčšou pravdepodobnosťou boli Rusíni, o ktorých malo záujem bardejovské panstvo na výrub lesa, ktorý vlastnilo v severnej časti rešovského chotára. Najrozšírenejším zamestnaním prvých usadlíkov bol najpravdepodobnejšie chov oviec, ktoré panstvu aj poddaným prinášalo najväčší úžitok: mäso, mlieko, mliečne výrobky, vlnu, z ktorej vyrábali súkenný odev a kožu, spracovávanú na vrchný zimný odev. Začiatkom 16. storočia obec Rešov patrila rodu bohatých uhorských magnátov Zapoľských, a po roku 1527 bardejovskému šľachticovi Bernardovi Baranovi. Po smrti uhorského kráľa Jána Zapoľského v roku 1542 Martin Baran predal Rešov, Nižnú a Vyšnú Voľu mestu Bardejovu za 1100 zlatých. Po smrti Martina Barana, kráľ Ferdinand I. venoval Rešov spolu s inými obcami Bartošovského panstva, veliteľovi jágerského zámku Jurajovi Bornemissovi ako odmenu za obranu zámku pred Turkami. V medzivojnovom období sa v obci nachádzal kaštieľ, posledným vlastníkom ktorého bol gróf Erdödy. Pravdepodobne ešte v 16. alebo začiatkom 17. storočia Rešov sa stal strediskom veriacich východného obradu z Bardejova a jeho okolia. Historici dejín cirkevnej architektúry sa zhodujú v tom, že v Rešove sa nachádzal najstarší drevený chrám východného obradu. Pravdepodobne v roku 1739 tento drevený chrám aj s ikonostasom bol prevezený do susednej obci Tročany. V roku 1787 mala obec 38 domov a 269 obyvateľov, v roku 1828 mala 48 domov a 374 obyvateľov. Od polovice 19. storočia tu bolo veľké vysťahovalectvo. Obyvatelia chovali ovce a predávali drevo. Koncom roku 1914 obsadilo obec ruské vojsko. Za I. ČSR boli obyvatelia zamestnaní prevažne v poľnohospodárstve. Počas druhej svetovej vojny v okolí Rešova pôsobilo niekoľko partizánskych skupín, čo bolo príčinou návštevy nemeckej vojenskej hliadky. 9. januára 1945 roku došlo k prestrelke medzi Nemcami a partizánmi. V roku 1946 sa niekoľko rodín vysťahovalo do ZSSR. Časť obyvateľov pracovalo v priemyselných podnikoch na okolí, pôdu obrábali súkromne hospodáriaci roľníci.

Obec **Vyšná Voľa** vznikla v druhej polovici 14. alebo začiatkom 15. storočia. Bolo to však ešte pred rokom 1438, lebo už z tohto roku pochádza prvá písomná zmienka o dedine. V spomínanej listine je Vyšná Voľa zapísaná v maďarčine s významom Petrova Poruba. Tento názov dosvedčuje, že dedinu založili usadlíci spolu so Šoltýsom, ktorý sa volal Peter. Cez Vyšnú Voľu bola zavedená autobusová linka v septembri 1956. V roku 1957 bola vo Vyšnej Vole postavená prvá murovaná fara, ktorú na svojom pozemku postavil Ján Evin a vymenil ju s rímskokatolíckou cirkvou za pozemok na ktorom bola postavená len stodola. V roku 1960 bol do Vyšnej Vole zavedený prvý telefón. V roku 1961 bol do domov v obci zavedený elektrický prúd. V roku 1964 sa začal stavať kultúrny dom. Cesta do Vyšnej Vole dole dedinou bola úzka a zablatená. Až v roku 1965 sa začalo s výstavbou cesty cez dedinu a novej cesty hore „Kohucu“. V roku 1974 sa začala vo Vyšnej Vole stavať materská škola. Dokončená bola v priebehu dvoch rokov. Posviacka evanjelického kostola bola 12. novembra 1989. Kolaudácia Domu nádeje bola 20. novembra 2005.

A I. ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA

3. KRAJINA

3.1 CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA OBCÍ A VYUŽITIE KRAJINY

Charakteristickou pre obce je prevaha poľnohospodárskych pozemkov, ktoré tvoria viac ako 67 % celkového územia obcí. Z nich prevládajú trvalé trávnaté porasty, potom orná pôda. Lesné porasty „chotára“ obcí sú charakteristické zmiešanými ihličnato-listnatými drevinami. Vyskytujú sa tu kroviská, zbierajú sa huby aj liečivé rastliny. Z drevín prevažuje borovica lesná, silne premiešaná brezou bradavičnatou. Čiastočne sa tu objavuje aj smrek a buk lesný. Kvalitnejšie dreviny ako hrab obyčajný sa vyskytujú v rámci obcí len ojedinele. Pre pestovanie ovocných sádov v obciach nie sú podmienky a preto sa tu ani nevyskytujú.

V lesoch a ich okolí sú dobré existenčné podmienky pre vysokú zver. Často možno vidieť aj čriedy diviakov. V menšej miere sa vyskytuje jazvec obyčajný, líška obyčajná, mačka divá a vlk obyčajný. Hojne sa vyskytuje kuna lesná, kuna skalná, tchor obyčajný. V celej oblasti sa vyskytuje veľké množstvo vtáctva rôzneho druhu.

Územie obcí obsahuje len nie celé 2 % vodnej plochy, zastavaná plocha tvorí približne 2,5 %. Ostatné plochy zahŕňujúce cesty, chodníky, drobnú zeleň, manipulačné plochy tvoria približne 5 % územia obcí. Podrobný prehľad o využívaní územia v jednotlivých obciach je uvedený v dvoch nasledujúcich tabuľkách:

Tabuľka: Využívanie pozemkov obcí

OBEČ	POĽNO-HOSPODÁRSKE POZEMKY	LESNÉ POZEMKY	VODNÉ PLOCHY	ZASTAVANÉ PLOCHY	OSTATNÉ PLOCHY	CELKOM
LUKAVICA	543,25	215,07	40,70	23,45	6,77	829,24
NIŽNÁ VOĽA	358,34	231,85	8,08	14,31	104,80	717,38
REŠOV	680,02	186,56	11,99	25,77	11,95	916,29
VYŠNÁ VOĽA	543,01	103,26	0,05	15,53	31,22	693,07
SPOLU CELKOM	2 124,62	736,74	60,82	79,06	154,74	3 155,98
% k ploche celkom	67,32	23,34	1,93	2,51	4,90	100

Uvádzané v ha.

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

Tabuľka: Využívanie poľnohospodárskej pôdy v obciach

OBEČ	DRUH POZEMKU				CELKOM
	ORNÁ PÔDA	ZÁHRADY	OVOCNÉ SADY	LUKY, PASTVINY	
LUKAVICA	69,51	10,26	0	463,48	543,25
NIŽNÁ VOĽA	31,72	10,50	0	316,12	358,34
REŠOV	133,47	12,71	0	533,84	680,02
VYŠNÁ VOĽA	254,93	14,42	0	273,66	543,01
SPOLU CELKOM	489,63	47,89	0	1 587,10	2 124,62
% k ploche celkom	23,05	2,25	0	74,70	100

Uvádzané v ha.

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

4. OBYVATEĽSTVO

4.1 VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

Dlhodobý vývoj počtu obyvateľov vypovedá o stagnujúcom demografickom vývoji obcí v sledovanom období. Počet obyvateľov v jednotlivých obciach kolíše, čo zodpovedá demografickému vývoju v rámci celého východného Slovenska. Počet obyvateľov výrazne nenarastá aj z dôvodu trvalého odchodu mladých ľudí aj ľudí v produktívnom strednom veku za prácou do iných častí regiónu, alebo mimo región. Trend úbytku obyvateľov v dlhodobom horizonte ovplyvní rozvoj obcí, ich ekonomický vývoj a zameranie služieb. Hustota osídlenia je približne 44 obyvateľov na 1 km².

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

Vzhľadom na historický vývoj prevažujú obyvatelia slovenskej národnosti, ostatné národnosti sú zanedbateľné.

Tabuľka: Vývoj počtu obyvateľov v obciach

OBEČ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
LUKAVICA	386	384	382	376	383	380	378	380	381
NIŽNÁ VOĽA	287	285	279	276	275	276	280	283	286
REŠOV	348	334	338	328	324	316	315	307	312
VYŠNÁ VOĽA	406	402	403	402	399	400	397	398	400
SPOLU	1 427	1 405	1 402	1 382	1 381	1 372	1 370	1 368	1 379

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015, stav k 30. 9. 2015

4.2 VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV

V obciach je možné sledovať pomerne slabý podiel obyvateľov v produktívnom veku ku „seniorom“. O vekovej štruktúre obyvateľov najlepšie vypovedá hodnota indexu starnutia, ktorá v obciach dosiahla hodnotu 1,004. Táto hodnota vyjadruje podiel obyvateľov v neproduktívnom veku (62 rokov a viac) ku počtu obyvateľov vo veku 0-15 rokov. V porovnaní s inými regiónmi východného Slovenska hodnota indexu starnutia v obciach Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa je nízka a potvrdzuje nepriaznivý demografický vývoj.

Tabuľka: Zastúpenie vekových kategórií v obciach

OBEČ	0 – 15 ROKOV	15 – 30 ROKOV	30 – 62 ROKOV	VIAC AKO 62 ROKOV
LUKAVICA	60	79	183	59
NIŽNÁ VOĽA	46	74	129	37
REŠOV	52	76	131	55
VYŠNÁ VOĽA	65	102	178	73
SPOLU	223	331	621	224

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

4.3 VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV

Vzdelanie obyvateľov úzko súvisí so schopnosťami a zručnosťami uplatniť sa na trhu práce. Mimo väčších miest, v regiónoch kde prevažujú menšie obce je vzdelanostná úroveň obyvateľov tradične nižšia, čo síce prináša riziko vyššej nezamestnanosti, na druhej strane je to potenciál pre tradičné remeslá a prácu v poľnohospodárstve. Naopak, vyššie vzdelanie obyvateľov môže mať pozitívny vplyv na rozvoj ekonomického potenciálu obcí.

V obciach Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa celkovo prevažujú obyvatelia v aktívnom veku s učňovským vzdelaním bez maturity, druhou najpočetnejšou skupinou ekonomicky aktívneho obyvateľstva sú obyvatelia so stredným odborným vzdelaním s maturitou, takmer rovnako početná je aj skupina obyvateľov s ukončeným základným vzdelaním. Z reálneho podielu jednotlivých vzdelanostných kategórií vyplýva, že obyvatelia s odbornosťou sú silným potenciálom obcí.

Podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí nie je vysoký, ale nie je ani zanedbateľný a zodpovedá vzdelanostným trendom regiónu malých obcí, kde je potrebné za vzdelávaním odchádzať do vzdialenejších centier. Nižší záujem o vysokoškolské vzdelanie môže súvisieť aj s nedostatočnou možnosťou vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov sa v regióne a v obciach realizovať a uplatniť svoju kvalifikáciu. Dôsledkom je často ich trvalý odchod do miest.

Tabuľka Vzdelanostná štruktúra obyvateľov

OBEČ	BEZ VZDELANIA	ZÁKLADNÉ	UČŇOVSKÉ BEZ MATURITY	STREDNÉ ODBORNÉ S MATURITOU	VŠEOBECNÉ S MATURITOU (GYMNÁZIUM)	VYSOKO- ŠKOLSKÉ
LUKAVICA	10	25	130	120	0	36
NIŽNÁ VOĽA	13	113	82	48	6	16
REŠOV	16	52	142	78	0	25
VYŠNÁ VOĽA	0	128	92	75	1	38
SPOLU	39	318	446	321	7	115

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

4.4 ZAMESTNANOSŤ OBYVATEĽOV

Nedostatok pracovných príležitostí a nezáujem investorov priniesť ľuďom prácu do obcí a ich okolia je dlhodobým nepriaznivým problémom, ktorý má dopad na ekonomický rozvoj obcí, ale aj na sociálny, kultúrny a psychologický život ich obyvateľov. Starostovia obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa aktívne vyhľadávajú malých a stredných podnikateľov, ktorí by nadviazali na aktivity, ktoré v predchádzajúcom období zamestnávali ľudia z regiónu. Ponúkajú zároveň aj stimuly, ktoré sú síce obmedzené, ale môžu aspoň čiastočne motivovať budúcich možných zamestnávateľov. Starostovia obcí sa zároveň svojim obyvateľom snažia sprostredkovať informácie o pracovných príležitostiach v okolí, zaoberajú sa aj aktívnou politikou zamestnanosti, zabezpečujú rekvalifikáciu a poskytujú aj ďalšie poradenstvo. Celé úsilie priťahnúť do obcí/mikroregiónu malých až stredných podnikateľov naráža na nedostatočnú dopravnú infraštruktúru ako zlé zázemie pre budúcich možných záujemcov. Jediným zamestnávateľom v malých obciach je často len obecný úrad. Ekonomicky aktívni obyvatelia musia za prácou, hlavne v odvetviach priemyslu dochádzať do viac, alebo menej vzdialenejších miest, do iných regiónov a do zahraničia, predovšetkým do Čiech, Anglicka, Nemecka, Talianska, Fínska a Rakúska. Za prácou tak pravidelne odchádza z niektorých obcí aj viac ako polovica ekonomicky aktívnych obyvateľov. Najväčšie uplatnenie v obciach a ich bezprostrednom okolí majú ekonomicky aktívni obyvatelia v poľnohospodárskych odvetviach, stavebníctve, strojárstve, verejnej správe a v drobných službách v pozícii podnikateľ – „samozamestnávateľ“.

Tabuľka Ekonomicky aktívni obyvatelia podľa zamestnania – aktuálne 2015

PRACUJÚCI V OBCIACH/POČET	482
PREVAZUJÚCE ODVETVIA ZAMESTNANIA	stavebníctvo, strojárstvo, poľnohospodárstvo, stolárstvo, krajčírstvo, obuvníctvo, verejná správa a služby
DOCHÁDZAJÚCI ZA PRÁCOU DO INÝCH REGIÓNOV A DO ZAHRANIČIA/POČET	294
PREVAZUJÚCE ODVETVIA ZAMESTNANIA	stavebníctvo, strojárstvo, poľnohospodárstvo, služby - gastronómia, hoteliérstvo, opatrovateľská služba

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

Napriek zavádzaniu legislatívnych nástrojov na znižovanie nezamestnanosti sa dlhodobu nedarí do obcí, mikroregiónu a širšieho okolia prilákať ekonomickými stimulmi takých investorov, ktorí by cititeľne znížili vysokú nezamestnanosť obyvateľov obcí. Aj napriek tomu, že globálne je ekonomická kríza na ústupe, v obciach aj po roku 2010 narastal a momentálne stagnuje počet nezamestnaných, počet dlhodobu nezamestnaných, počet obyvateľov v hmotnej núdzi aj počet nezamestnaných obyvateľov pred dôchodkom. Trochu optimizmu dodáva využívanie niektorých stimulov na znižovanie nezamestnanosti mladých. Počet nezamestnaných absolventov postupne veľmi mierne klesá. Opäť klesá aj počet obyvateľov, ktorí sa vedú zamestnať pomocou aktívnej politiky trhu práce. Počet obyvateľov zapojených v aktívnych prácach je stabilizovaný.

Obec Lukavica zamestnáva na aktívnu činnosť dvoch uchádzačov o zamestnanie, na ostatné ponuky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny zamestnáva ďalších štyroch. V obci sú vytvorené dve chránené dielne, v ktorých sú zamestnaní traja občania ZŤPS. Podobne sú aj v obci Vyšná Voľa zamestnaní piati uchádzači na aktívnu činnosť a jeden pracuje v chránenej dielni.

Tabuľka Základná charakteristika vývoja nezamestnanosti

OBEČ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet nezamestnaných mužov a žien spolu	84	86	87	98	94	100	81
Počet dlhodobu nezamestnaných	23	27	22	24	24	24	24
Počet občanov v hmotnej núdzi	20	21	21	27	25	28	30
Počet nezamestnaných absolventov	26	28	24	19	16	20	20
Počet nezamestnaných pred dôchodkom	21	23	20	17	18	18	18
Počet zamestnaných pomocou aktívnej politiky trhu práce	6	5	2	9	10	10	6
Počet obyvateľ na aktívnych prácach	23	23	23	15	14	13	25
Počet obyvateľov na absolventskej praxi	0	0	1	3	3	1	1
Počet obyvateľov v chránených dielnach	3	3	7	5	5	3	3

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

4.5 DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND

S demografickým vývojom obyvateľov v jednotlivých obciach a pracovnými príležitosťami v regióne úzko súvisí aj rozvoj individuálnej výstavby a záujem mladých rodín nevystažovať sa do vzdialenejších centier, ale zostať v obci. Najväčší záujem o budovanie vlastného bývania mali obyvatelia do roku 1970, o niečo menej vlastných rodinných domov sa postavilo v rokoch 1970 – 1991. Za obdobie od roku 2006 sa v obciach postavilo len 21 nových rodinných domov, čo môže signalizovať, že mladé rodiny nie sú motivované usadiť sa v rodnej obci, ale sťahujú sa do väčších centier za prácou. Obce sú motivované pripraviť pozemky pre individuálnu výstavbu a ponúknuť aj ďalšie motivačné nástroje, aby prilákali nových aj mladých obyvateľov trvalo sa usídlit' v obci.

Tabuľka Vek domového fondu

OBCE	POSTAVENÉ V ROKOCH				
	do 1919	1920 – 1970	1971 - 1991	1992 – 2005	2006 - 2014
POČET SPOLU	6	181	131	24	21

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

Občania obcí žijú v rodinných domoch, čo zodpovedá dedinskému charakteru obcí a celého regiónu. Väčšina obývaných domov je využívaná na trvalé bývanie. Nezanedbateľný je počet domov, ktoré sú neobývané. Sú to domy, ktoré sú vekovo staré a na bývanie nevyhovujúce. Domy obývané len prechodne sú využívané na chalupy a víkendový oddych, kedy si obyvatelia väčších miest kupujú domy v malých obciach za účelom rekreácie, prechodného bývania, víkendového bývania a podobne. Tento trend je postupne badateľný aj v ostatných regiónoch.

Obecné byty sú len v obci Rešov. V záujme podpory mladých rodín zostať v obci majú jednotlivé obce záujem rozširovať počet obecných bytov. Vzhľadom na potreby marginalizovanej skupiny obyvateľov obciam chýbajú nízkoštandardné byty.

Tabuľka Prehľad domového a bytového fondu

OBEC	RODINNÉ DOMY			BYTY V BYTOVÝCH DOMOCH		
	TRVALO OBÝVANÉ	PRECHODNE OBÝVANÉ	NEOBÝVANÉ	TRVALO OBÝVANÉ;	PRECHODNE OBÝVANÉ	NEOBÝVANÉ
LUKAVICA	88	0	2	0	0	0
NIŽNÁ VOĽA	63	0	7	0	0	0
REŠOV	75	18	9	1	0	0
VYŠNÁ VOĽA	115	0	0	0	0	0

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

5. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ A ZÁZEMIE

5.1 ZDRAVOTNÉ A SOCIÁLNE SLUŽBY

V obciach sa nenachádza zdravotné stredisko, ani neordinuje všeobecný lekár či pediater s občasnými ordinačnými hodinami (len niektoré dni v týždni). Obyvatelia obcí dochádzajú za základnou zdravotnou starostlivosťou aj za ďalšími špecialistami a špecializovanými zdravotnými vyšetreniami do ambulancií v okresnom meste Bardejov, aj do krajského mesta Prešov. V Bardejove je zároveň aj najbližšia nemocnica, pohotovostná služba a rýchla zdravotnícka pomoc pre obyvateľov obcí. V obciach nie je ani jedna lekáreň. V obci Rešov sú dva nepreskúmané minerálne pramene: Vajcuvka a Ardzučka. Neďaleko Bardejova sú vychýrené Bardejovské Kúpele.

O základné potreby seniorov sa vo väčšine obcí starajú dobrovoľní aj terénni pracovníci. Obec Rešov zabezpečuje donášku jedla pre dôchodcov a osamelých občanov, na požiadanie obec zabezpečí pomoc pri domácich prácach, nákupoch a ostatných potrebách sociálne odkázaným občanom a to formou malých obecných služieb, alebo formou iných projektov. Táto základná starostlivosť nie je v obci Nižná Voľa. Ďalšie služby v súvislosti so starostlivosťou o seniorov obce nezabezpečujú. Chýba koncepcia starostlivosti aj zmysluplná dohoda diverzifikácie budúcich služieb. Tento stav je v súčasnosti pre obyvateľov obcí nepostačujúci. V obciach sa nenachádza dom

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

s celodennou opatrovateľskou službou, ani domov pre dôchodcov, ktorý by poskytoval dlhodobú starostlivosť či ústav pre postihnutých spoluobčanov. V rámci sociálnej starostlivosti v obciach nepôsobia žiadne charitatívne spolky.

Dom smútku je vybudovaný v obciach Rešov, Nižná Voľa a Vyšná Voľa.

5.2 OSTATNÉ SLUŽBY A OBCHODY

V obciach je základná občianska vybavenosť pre obyvateľov zabezpečená v dostatočnom rozsahu, vzhľadom na blízkosť mesta Bardejov. Dostupný je predaj základných potravín a rozličného tovaru v každej obci, podobne je v obciach aj pohostinstvo. Obyvateľom najviac chýba lekáreň, nie je v žiadnej obci.

V obci Lukavica je pre obyvateľov pošta, v Nižnej Vole autoservis a v Rešove a Vyšnej Vole stolárska dielňa. Za ostatnými službami dochádzajú obyvatelia do Bardejov. Služby zamerané na podporu a rozvoj cestovného ruchu v obciach nie sú vybudované. Podrobný prehľad ponuky základnej občianskej vybavenosti je uvedený v tabuľke.

Tabuľka Prehľad služieb v obciach

OBEČ	POTRAVINY (POTRAVINY SPOJENÉ SO ZMIEŠANÝM TOVAROM)	PREDAJNÁ ZELENINY - OVOCIA	PREDAJNÁ S TEXTILOM	PREDAJNÁ S OBUVOU	LEKÁREŇ	OPRAVA OBUVI	OPRAVA ÁUT	CUKÁREŇ	POHOSTINSTVO, REŠTAURÁCIA	INÉ
LUKAVICA	áno				nie				áno	
NIŽNÁ VOĽA	áno				nie		áno		áno	
REŠOV	áno				nie				nie	
VYŠNÁ VOĽA	áno				nie				áno	

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

6. ŠKOLSTVO

Stagnujúci demografický vývoj v predchádzajúcich rokoch sa odrazil aj na využívaní predškolských zariadení v jednotlivých obciach. Materská škola sa nachádza v takmer všetkých obciach, mimo obec Nižná Voľa. Aj keď v posledných rokoch počet detí v materských školách mierne kolísal, počet miest v Materskej škole v Lukavici nie je postačujúci. Túto materskú školu navštevujú aj deti z Bardejova a je potrebné jej rozšírenie na väčšiu kapacitu. Do materskej školy v obci Vyšná Voľa dochádzajú deti z Nižnej Vole aj z Olšaviec. Len zanedbateľný počet rodičov vozí svoje deti aj do iných materských škôl, spravidla v miestne svojho zamestnania.

Tabuľka Vývoj počtu žiakov v Materskej škole

OBEČ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
LUKAVICA	11	13	13	15	15	14	12	12	11
NIŽNÁ VOĽA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
REŠOV	15	14	11	9	11	12	10	10	10
VYŠNÁ VOĽA	20	19	21	20	20	17	18	16	18

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

Materské školy v obciach majú samostatnú právnu subjektivitu, ich zriaďovateľom sú jednotlivé obce. V pedagogickom procese nechýba priestor na prípravu do školy aj na telesnú výchovu. Materské školy majú vo svojich areáloch detské ihriská. Budovy materských škôl sú zastaralé, je potrebné ich rekonštruovať, hlavne z hľadiska úspory energie. Vybavenie materských škôl sa postupne modernizuje nákupom hračiek a výukových názorných pomôcok.

Plne organizovaná základná škola s deviatimi ročníkmi v obciach nie je, okrem obce Vyšná Voľa sa vo všetkých ostatných obciach nachádzajú základné školy pre 1. – 4. ročník. Žiaci z obce Vyšná Voľa dochádzajú na prvý stupeň do základnej školy v Nižnej Vole. Do vyšších ročníkov

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

dochádzajú žiaci zo všetkých obcí do Základnej školy v Bardejove. Pri základných školách v obciach nie sú zriadené žiadne športové ani umelecké kluby, v obci Rešov sa deťom venujú dobrovoľníci a učitelia vo vzdelávacích a záujmových krúžkoch. Tiež v čase prázdnin obec zabezpečuje pre žiakov športové hry, vedomostné súťaže a ďalšie aktivity. Existencia klubov, kde by žiaci mohli tráviť čas po vyučovaní je ohrozená nízkym počtom žiakov v školách. Školská jedáleň s vlastnou kuchyňou je pri základnej škole v Rešove, záujem zo strany rodičov využívať túto možnosť stravovania pre svoje deti je veľmi nízka. Žiaci sa často stravujú doma, kde bývajú spolu so starými rodičmi. Nedostatok krúžkov aj stravovania v základných školách znižuje záujem rodičov využiť tieto školy. Budovy základných škôl vyžadujú rekonštrukciu, modernizáciu a pomôcky pre žiakov je potrebné v rámci informatizácie a modernizácie pedagogického procesu nakúpiť.

Vzhľadom na potrebu žiakov cestovať do základnej školy aj mimo svoje obce vznikla potreba zabezpečiť prepravu žiakov školským autobusom. Nevyužívané budovy niekdajších škôl v obciach, kde momentálne už škola nefunguje môžu obce vhodnou rekonštrukciou využívať na ozdravné školy v prírode, na relaxačné pobyty detí, mládeže, rodín aj seniorov z iných regiónov Slovenska.

V obciach je potenciál rozšíreného vyučovania umeleckých predmetov hudby a tanca.

Tabuľka Vývoj počtu žiakov v Základnej škole

OBC	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
LUKAVICA	11	13	13	11	11	12	15	11	11
NIŽNÁ VOĽA	22	22	21	20	23	24	25	24	22
REŠOV	13	12	15	13	13	11	11	10	8
VYŠNÁ VOĽA	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

7. EKONOMIKA A RIADENIE SAMOSPRÁVY

7.1 EKONOMICKÁ KONDÍCIA OBCÍ

Pri hodnotení ekonomickej kondície obcí je potrebné vychádzať z podrobného hodnotenia rozpočtov obcí z predchádzajúcich rokov. Pre plánované budúce možné investície je dôležitým ukazovateľom ekonomickej sily predpokladaný vývoj rozpočtov, ktoré obce pripravujú a obecné zastupiteľstvá schvaľujú zo zákona v rámci viacročných rozpočtov. Od kondície a výkonnosti obce vo veľkej miere závisí jej reálna schopnosť prípravy projektovej dokumentácie, prípravy žiadostí a projektov pre nenávratné finančné prostriedky, ale aj schopnosť schválené projekty realizovať. Obce veľmi zodpovedne pristupujú k tvorbe svojich rozpočtov a viacročných rozpočtov, pri čerpaní jednotlivých položiek rozpočtu sa vďaka legislatíve osvedčil systém predbežnej, priebežnej aj následnej finančnej kontroly. Fiskálna decentralizácia nenaplnila očakávania, obce na prenesený výkon štátnej správy nedostávajú dostatok zdrojov zo štátneho rozpočtu, ale svojim rozumným prístupom dokázali napriek nepriaznivej situácii aj v pokrízovom období šetrením rozumne hospodáriť. Mierna úverová záťažnosť je v obciach Lukavica a Rešov.

Tabuľka Základný rozpočtový vývoj obcí

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
LUKAVICA							
VÝVOJ PRÍJMOV							
VÝNOSY Z DAŇOVÉHO ÚRADU	86 484	84 843	87 767	90 533	97 937	92 506	92 515
VÝNOSY Z MIESTNYCH DANÍ	7 514	7 911	7 905	9 122	9 114	9 114	9 114
NEDAŇOVÉ PRÍJMY	9 560	6 324	6 424	6 599	6 810	6 810	6 810
PRÍJMY ZO ŠTÁTNEHO ROZPOČTU CELKOM	38 283	34 863	36 044	41 796	33 965	33 969	33 973
NENÁVRATNÉ FINANČNÉ PROSTRIEDKY	114 518	13 000	5 000	0	0	0	0
ÚVERY Z BÁNK	51 369	10 000	13 800	17 660	7 500	7 500	7 500
ŠJ							

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

PREÚČTOVANIE Z PEŇAŽNÝCH FONDŮ							
OSTATNÉ (DARY, GRANTY, ODPREDAJ...)	0	0	670	250	0	0	0
VÝVOJ VÝDAVKOV							
VLASTNÝ VÝKON	53 478	45 397	49 000	53 591	59 135	52 401	52 406
PRENESENÝ VÝKON	78 300	79 329	77 841	75 259	71 661	68 862	68 870
SPRÁVA MAJETKU	29 027	20 038	15 558	13 501	10 450	10 450	10 450
ZÁVÄZKY	144 767	10 530	13 630	28 380	6 880	6 880	6 880
ŠJ							
OSTATNÉ (ÚROKY...)	2 147	1 426	869	1 267	1 000	1 000	1 000
NIŽNÁ VOĽA							
VÝVOJ PRÍJMOV							
VÝNOSY Z DAŇOVÉHO ÚRADU	35 569	36 763	49 592	52 058	56 487	56 493	56 498
VÝNOSY Z MIESTNYCH DANÍ	44.148	9 137	59.173	62.598	38.598	66.934	66.940
NEDAŇOVÉ PRÍJMY	2.599	4 233	3.364	3.118	4.749	2.662	2.662
PRÍJMY ZO ŠTÁTNEHO ROZPOČTU CELKOM	59.982	91 098	84.865	82.388	45.023	59.669	59.674
NENÁVRATNÉ FINANČNÉ PROSTRIEDKY	0	0	0	0	0	0	0
ÚVERY Z BÁNK	0	0	0	0	0	0	0
ŠJ							
PREÚČTOVANIE Z PEŇAŽNÝCH FONDŮ							
OSTATNÉ (DARY, GRANTY, ODPREDAJ...)	5 330	8 807	1 052	12 750	5 900	0	0
VÝVOJ VÝDAVKOV							
VLASTNÝ VÝKON	48.502	54.015	54.921	78.404	40.437	69.202	69.202
PRENESENÝ VÝKON	60.088	91.638	80.991	77.716	43.949	61.050	61.050
SPRÁVA MAJETKU	0,00	8 822	4 581	21 544	15 073	5 000	5 000
ZÁVÄZKY	0	0	0	0	0	0	0
ŠJ							
OSTATNÉ (ÚROKY...)	0	0	0	0	0	0	0
REŠOV							
VÝVOJ PRÍJMOV							
VÝNOSY Z DAŇOVÉHO ÚRADU							
VÝNOSY Z MIESTNYCH DANÍ	72 488	79 761	86 534	89 413	48 813	100 424	100 424
NEDAŇOVÉ PRÍJMY	3 479	962	981	1272	212	860	860
PRÍJMY ZO ŠTÁTNEHO ROZPOČTU CELKOM	42 789	26 922	23 474	23 748	12 102	20 320	20 320
NENÁVRATNÉ FINANČNÉ PROSTRIEDKY	155 269	91 940					

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

ÚVERY Z BÁNK	94 735				5 359		
ŠJ							
PREÚČTOVANIE Z PEŇAŽNÝCH FONDOV							
OSTATNÉ (DARY, GRANTY, ODPREDAJ...)	8 500	7 247	6 600	1 500			
VÝVOJ VÝDAVKOV							
VLASTNÝ VÝKON	78 633	75 857	94 100	91 255	47 850	97 605	101 904
PRENESENÝ VÝKON	38 651	48 338	23 462	22 042	12 820	23 999	
SPRÁVA MAJETKU	198 322	275 996	261 459	245 542	238 210	212 342	195 842
ZÁVÄZKY	33 099	11 682	11 382	10 182	14 542	7 782	6 582
ŠJ							
OSTATNÉ (ÚROKY...)	4 711	876	385	386	232	200	190
VYŠNÁ VOĽA							
VÝVOJ PRÍJMOV							
VÝNOSY Z DAŇOVÉHO ÚRADU	90 665	91 519	86 025	98 756	98 436	99 345	100 220
VÝNOSY Z MIESTNYCH DANÍ	11 637	11 719	12 891	11 880	12 800	12 720	12 848
NEDAŇOVÉ PRÍJMY	4 159	6 352	4 893	3 777	3 680	2 793	2 823
PRÍJMY ZO ŠTÁTNEHO ROZPOČTU CELKOM	13 090	5 671	3 767	5 707	1 851	5 065	5 116
NENÁVRATNÉ FINANČNÉ PROSTRIEDKY	0	0		0	0	0	0
ÚVERY Z BÁNK	0	0	0	0	0	0	0
ŠJ							
PREÚČTOVANIE Z PEŇAŽNÝCH FONDOV							
OSTATNÉ (DARY, GRANTY, ODPREDAJ...)	0	0	0	0	0	0	0
VÝVOJ VÝDAVKOV							
VLASTNÝ VÝKON	116 958	106 371	101 547	102 092	116 767	110 892	113 625
PRENESENÝ VÝKON	0	0	0	0	0	0	0
SPRÁVA MAJETKU	0	0	0	0	0	0	0
ZÁVÄZKY	0	0	0	0	0	0	0
ŠJ							
OSTATNÉ (ÚROKY...)	0	0	0	0	0	0	0

Uvádzané v €

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

7.2 RIADENIE SAMOSPRÁVY

Po rozdelení niekdajších národných výborov sa na Slovensku vytvorili predpoklady formovania a posilňovania občianskej spoločnosti. Najlepšou cestou, aby sa občan mohol podieľať na spravovaní spoločnosti je decentralizácia moci na nižšie územné jednotky – obce. Dnes môžeme zodpovedne povedať, že územná demokracia má u nás už zakorenenú tradíciu a obce sa stali základnou jednotkou, priestorom, kde ešte obyvatelia majú záujem o veci verejné – obecné.

Obce vo svojej činnosti zabezpečujú originálne – samosprávne kompetencie, a postupnou decentralizáciou v niektorých oblastiach aj prenesený výkon štátnej správy. Rýchly vývoj informačných

technológií a potreba okamžitého prístupu k niektorým informáciám a podkladom priniesli výzvu aj pre územnú samosprávu a jej informatizáciu. Obce potrebujú rýchle a efektívne prepojenie na ostatné orgány a inštitúcie verejnej správy a potrebujú získať hodnoverné podklady a informácie od úradov okamžite. Podobne aj občania pre vybavovanie akýchkoľvek záležitostí potrebujú prístup k takýmto portálom. Aktuálne stanovený termín na kompletné „on-line“ prepojenie je záver roka 2016. Obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov aj Vyšná Voľa sa priebežne zapájali do softwarového aj hardwarového vybavenia aj prostredníctvom projektu DEUS, do kompletného on-line spustenia je ešte potrebné dobudovať technické zázemie. V obci Nižná Voľa bude v decembri 2015 sprístupnená služba IOMO – Integrované obslužné miesto občana, kde si môžu občania na obecnom úrade vybaviť výpis z registra trestov, výpis z obchodného registra, výpis z katastra nehnuteľností a podobne.

Výkonným zázemím obecného zastupiteľstva a starostu je obecný úrad, ktorý zabezpečuje potrebné organizačné aj administratívne úkony a priestor komunikácie s občanmi. Pre prenesený výkon štátnej správy majú viaceré obce vytvorený spoločný úrad v obci Sveržov. Samozrejmosťou pre občanov je čoraz viac vybavovať potrebné doklady, potvrdenia či ďalšie rozhodnutia vo vzťahu k samospráve elektronicky. Predpokladom, aby obec mohla so svojimi občanmi takto elektronicky komunikovať, je kvalitné a moderné technické a technologické vybavenie úradu. Obce postupne pre svoje úrady zabezpečujú nie len počítačové vybavenie, ale hlavne inteligentné softwarové zázemie, ktoré je prepojené na portály ďalších orgánov verejnej správy a tak dostupné pre všetkých občanov obcí. Obce majú nedostatočné technické a technologické zázemie, slabé a zastaralé hardwarové a softwarové vybavenie. V obci Nižná Voľa bude od 1. decembra 2015 sprístupnená služba IOMO – Integrované obslužné miesto občana, kde si môžu občania na obecnom úrade vybaviť výpis z registra trestov, výpis z obchodného registra, výpis z katastra nehnuteľností a podobne.

8. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

8.1 STAV TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Obce majú veľmi slabo vybudovanú technickú infraštruktúru. Kompletne je v obciach dobudovaný len plynovod, vodovod, kanalizácia a čističky odpadových vôd v obciach nie sú, s výnimkou obcí Nižná Voľa a Vyšná Voľa, kde je skupinový vodovod. V ostatných obciach obyvatelia využívajú lokálne studne. Vodné zdroje v súčasnosti postačujú pre zásobovanie obyvateľstva. Systém likvidácie odpadových vôd v obciach je nevyhovujúci. Chýba vybudovanie kanalizačnej siete a čističiek odpadových vôd. Splašky z nehnuteľností sú odvádzané spravidla do zastaralých septikov a suchých záchodov, ktoré vo väčšine prípadov nie sú dokonale izolované, takže dochádza k znečisťovaniu podzemných vôd a tým aj k zhoršovaniu životného prostredia.

Odber a dodávka tepla je v obciach len z lokálnych tepelných zariadení na báze spaľovania plyných palív a v malej miere elektrickou energiou. Rodinné domy sú zásobované pre vykurovanie a prípravu teplej úžitkovej vody väčšinou z vlastných zdrojov tepla a to formou malých kotlov, prípadne ako etážové vykurovanie na báze zemného plynu. Plynofikácia obcí veľkou mierou prispela k doriešeniu situácie v zásobovaní teplom. Po komplexnej plynofikácii obcí došlo k úplnej zmene používaných tuhých palív v prospech ušľachtilých palív, čo je nesporné prínosom v prospech zlepšenia životného prostredia. Územie obcí je napojené na rozvody SPP, a.s., závod Košice.

V obciach nie sú žiadne výrobné zdroje elektrickej energie. Dodávka a rozvod elektrickej energie je zabezpečovaná Východoslovenskou energetikou a.s., závod Košice. Kapacita tejto rozvodne je dostačujúca, v prípade požiadaviek je technicky realizovateľné jej navýšenie. Rozvodná vzdušná sekundárna sieť v obciach je na betónových stĺpoch.

Na území obcí existuje pevná telefónna sieť spoločnosti Telecom a.s., vyhovujúce pokrytie signálom GSM komerčných operátorov je dostačujúce. Územie obcí je pokryté televíznym signálom, obce nie sú napojené na káblovú televíziu. Pripojenie na internet sa v poslednom období začalo zlepšovať, internet je bežne prístupný pre obyvateľstvo aj keď nie v dostačujúcej miere, kapacite a rýchlosti. Internetové pripojenie je len cez mobilných operátorov a spoločnosť Telecom a.s., Wi-Net Raslavice. Obec Nižná Voľa sa uchádza o zabezpečenie kvalitného internetu - optického kábla pre internet, pretože sa nachádza na zozname tzv. bielych miest na ministerstve financií SR, ktorého dcérska agentúra NASES (Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby) zabezpečuje pokrytie týchto miest v SR kvalitným internetom z európskych zdrojov.

Verejné osvetlenie je vybudované vo všetkých obciach, v obci Rešov je modernizované vďaka nenávratným finančným prostriedkom z eurofondov, v ostatných obciach je verejné osvetlenie staré a nezodpovedá potrebám energetickej úspornosti a ekologickej nenáročnosti. Podobne aj obecný

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

rozhlas je vybudovaný vo všetkých obciach. V obci Rešov bol obecný rozhlas modernizovaný z príspevkov Ministerstva financií SR. Obec Nižná Voľa modernizovala v roku 2009 zastaralý verejný rozhlas vďaka dotácii z Ministerstva financií SR za bezdrôtový, počítačom ovládaný verejný rozhlas, ktorý je taktiež napojený na výstražný systém Ministerstva vnútra SR. V ostatných obciach je obecný rozhlas zastaralý a nezodpovedá súčasným technickým možnostiam a potrebám. Obce nemajú vybudovaný kamerový monitorovací systém. Podrobný stav technickej infraštruktúry v jednotlivých obciach je v tabuľke.

Tabuľka Technická infraštruktúra v obciach

OBEČ	PLYNOVOD	VODOVOD	KANALIZÁCIA	ČOV	OBEČNÝ ROZHLAS	VEREJNÉ OSVETLENIE	SEPAROVANIE ODPADU
LUKAVICA	áno	nie	nie	nie	áno	áno	áno
NIŽNÁ VOĽA	áno	nie	nie	nie	áno	áno	áno
REŠOV	áno	nie	nie	nie	áno	áno	áno
VYŠNÁ VOĽA	áno	áno	nie	nie	áno	áno	áno

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

8.2 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Obce nemajú významného pôvodcu komunálneho odpadu. V obciach je triedený zber, triedia sa hlavne komodity: papier, sklo a zmiešané plasty. Odvoz komunálneho a separovaného odpadu je pravidelný, pre obce zabezpečuje odvoz obec Šarišské Čierne a firma Ekobard. Biologicky rozložiteľný odpad spracovávajú občania individuálne, v obciach nie je spoločné kompostovisko.

V extravilánoch obcí sa občas vyskytnú malé „divoké“ skládky, obce však iniciatívne tieto malé nelegálne skládky likvidujú a robia všetko preto, aby v obci nevznikali. Žiadne mimoriadne ekologicky zaťažujúce skládky, ktoré sú určené ku rekultivácii sa v obciach nenachádzajú.

8.3 DOBROVOLNÁ POŽIARNA OCHRANA

Dobrovoľné hasičské zbory majú dlhoročnú tradíciu. Sú zamerané na zásahovú činnosť pri požiaroch, zabezpečujú protipožiarnu prevenciu a výchovu na predchádzanie požiarov v obciach. Aktívne sa zapájajú do protipovodňových akcií. Okrem pomoci pri zásahoch sú v obciach často nositeľmi histórie, tradície, športu aj obdivu. V nadväznosti na potrebu rýchleho zásahu v prípade vzniku požiaru v odľahlejších regiónoch viaceré obce dlhodobo podporujú dobrovoľnú hasičskú ochranu. V obciach Lukavica, Nižná Voľa, Rešov aj Vyšná Voľa je požiarne zbrojnica a aktívni dobrovoľní hasičský zbor. Hasičský a záchranný zbor v rokoch 2014 – 2016 technicky modernizuje dobrovoľné hasičské zbrojnice vyradenou a repasovanou technikou.

9. KULTÚRA A ŠPORT

Ponuka kultúrnych, spoločenských a športových aktivít je viac-menej tradičného charakteru. V kultúre prevažujú tanečné zábavy, fašiangový ples, deň matiek, deň detí, deň dôchodcov, vianočná akadémia a ochotnícke divadlo.

V obciach sa konajú športové víkendy a futbalové turnaje, stolnotenisové turnaje, volejbalové zápasy aj tenisové turnaje. Aj napriek týmto aktivitám občanom chýbajú častejšie športové podujatia pre deti a dospelých. Obce nemajú vybudované multifunkčné ihriská, ani ďalšie športové areály. Detské ihriská sú v obciach Nižná Voľa a Vyšná Voľa.

Za ďalšími kultúrnymi, spoločenskými a športovými aktivitami musia občania dochádzať do väčších centier.

V rámci spoločenského a športového vyžitia občania v obci Nižná Voľa využívajú modernizovanú oddychovú zónu v centre obce, v ostatných obciach obyvateľom oddychová zóna chýba. Podobne v obciach chýbajú na viacerých miestach a v niektorých častiach obcí lavičky, altánky, piknikové plochy. Otvorené priestranstvá na konanie kultúrnych a letných zábav (amfiteáter,

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

pódiá a pod.) v obciach nie sú. V obci Nižná Voľa je vybudované vonkajšie stredisko enviromentálneho vzdelávania.

Obecná knižnica sa nachádza v obciach Lukavica, Nižná Voľa a Rešov. Kultúrne domy sa nachádzajú v každej obci a tvoria súčasť budovy Obecného úradu s menšou kultúrnou sálou alebo je to samostatne stojaci objekt. Využitie kultúrnych domov je rôzne, podľa ich vybavenia, podľa počtu organizovaných kultúrnych akcií v obci, v závislosti od existencie záujmových spolkov a od ich množstva v obci.

Tabuľka Prehľad športových možností v obci

OBEC	DETSKÉ IHRISKO, ŠPORTOVISKO	ZARIADENÉ FUTBALOVÉ IHRISKO	NEZARIADENÉ IHRISKO, ŠPORTOVÁ PLOCHA	KLZISKO	TENISOVÉ IHRISKO	KULTÚRNY DOM	INÉ
LUKAVICA	0	0	1	0	0	1	0
NIŽNÁ VOĽA	1	0	1	0	0	1	2
REŠOV	0	0	1	0	0	1	0
VYŠNÁ VOĽA	1	0		0	0	1	0

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

10. STAV PROJEKTOVEJ PRIPRAVENOSTI

Obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa majú ambíciu pripraviť pre svoje potreby a investície kvalitné investičné projekty v súlade so schváleným dokumentom Plánu rozvoja obcí. V súčasnej dobe sú pripravené čiastkové projekty aj z dôvodu, aby nebola potrebná ich následná aktualizácia v reálnom čase ich realizácie. Obec Lukavica má vypracovaný projekt na reguláciu potoka a vedenie obce usiluje o to, aby sa začala čo najskôr výstavba nájomných bytov. Obec Rešov má v štádiu spracovania projekt na multifunkčné ihrisko, v štádiu príprav je úprava okolia Domu Nádeje a cintorína, rekonštrukcia obecných ciest aj celková rekonštrukcia dažďových zvodov – priekop okolo obecnej cesty, ďalej vnútorná rekonštrukcia materskej školy, zateplenie a rekonštrukcia obecného bytu, úprava ihriska aj regulácia potoka. Projektová dokumentácia nie je spracovaná. Obec má vypracovanú štúdiu na náučný chodník a oddychový park. Na rekonštrukciu Požiarnej zbrojnice a jej zateplenie je spracovaný projekt v 1. etape. Ďalšie obce budú projekty pripravovať po schválení Plánu rozvoja obcí v nadväznosti na časovú os jeho plnenia.

11. ZHODNOTENIE VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OBCÍ

Pre analýzu vnútorného prostredia boli identifikované viaceré kľúčové oblasti, v ktorých spracovateľ sledoval vývoj za posledných minimálne 6 rokov. Hodnotenie vnútorného prostredia je dôležité pre rozpoznanie silných a slabých stránok obcí. Pre potreby spracovania Plánu rozvoja obcí boli identifikované, sledované a vyhodnotené oblasti:

geografia, demografia, vzdelanosť obyvateľov, zamestnanosť obyvateľov, domový a bytový fond, zdravotné, sociálne služby občianskej vybavenosti, školstvo, ekonomika, technická infraštruktúra, kultúra a šport.

Pre potreby spracovania Plánu rozvoja obcí spracovateľ v jednotlivých oblastiach hodnotenia uvádza k textu aj tabuľky údajov jednotlivých obcí.

Medzi silné stránky obcí patrí solídne zastúpenie obyvateľov v produktívnom veku, silné zastúpenie obyvateľov s remeselnými zručnosťami a vzťahom k poľnohospodárstvu, ochota ľudí vzdelávať sa a rekvalifikovať, blízkosť väčších centier. Silné stránky obcí možno hodnotiť ako výborný predpoklad pre riešenie zamestnanosti.

Naopak, medzi slabé stránky je potrebné zaradiť nedostatočnú dopravnú infraštruktúru s napojením na celé Slovensko, krajské mestá Košice a Prešov a letisko v Košiciach. Ďalej nízku podporu podnikania a začínajúcich podnikateľov a nedostatok finančných možností obcí pre väčšie investície a rozvojové aktivity.

Podrobné zhodnotenie silných aj slabých stránok obcí je v SWOT.

Tabuľka Zoznam kvantitatívnych a kvalitatívnych dát

Zoznam použitých kvantitatívnych a kvalitatívnych dát			
Oblasť dát / téma	Zdroj dát	Oblasť dát / téma	Zdroj dát
Geografia	obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa	Služby	obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa
Demografia	obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa	Školstvo	obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa
Vzdelanosť	obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa	Ekonomika	obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa
Zamestnanosť	obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa	Technická infraštruktúra	obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa
Domový fond	obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa	Kultúra, šport	obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa

Zdroj: vlastné spracovanie

A II. ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

12. EKONOMICKÉ SUBJEKTY A ZAMESTNÁVATELIA V OBCIACH

12.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA VÝVOJA NEZAMESTNANOSTI

V súvislosti s prechodom slovenského ekonomického systému na trhové hospodárstvo sa následne prejavili zmeny na trhu práce. Nezamestnanosť sa zaradila medzi hlavné negatívne rysy spoločnosti vo viacerých regiónoch Slovenska. Dlhodobá nezamestnanosť sa pritom stala ekonomickým, psychologickým, sociálnym a kultúrnym problémom.

Obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa patria medzi obce a regióny s dlhodobou vysokou mierou nezamestnanosti. Dôvody takejto miery nezamestnanosti môžeme vidieť vo viacerých príčinách. V prvom rade je to zrušenie a zlikvidovanie viacerých podnikov ľahkého a stredného priemyslu, ktoré mali v regióne svoju tradíciu a zamestnávali značný počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Okrem zamestnávania tieto podniky zároveň pripravovali na svoje profesie množstvo mladých ľudí v rámci učňovského a stredného odborného školstva. Ľudia, dnes už v strednom veku, vyšškolení pre tieto tradičné profesie, dnes v tomto regióne nenachádzajú svoje uplatnenie.

V nemalej miere ďalšou možnou príčinou vysokej miery nezamestnanosti je aj malé zastúpenie obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním. Títo obyvatelia by vedeli a mali schopnosti rozvinúť v regióne malé a stredné podnikanie, prípadne pritiahnúť zaujímavého investora pre rozvoj ľahkého priemyslu. V obciach je práve opačný trend, kedy obyvatelia regiónu s vysokoškolským vzdelaním sú nútení odchádzať a nájsť si svoje uplatnenie v iných častiach Slovenska a v zahraničí.

V neposlednom rade je potrebné poukázať aj na ďalšiu možnú príčinu vysokej miery nezamestnanosti, a tou je nízka kúpyschopnosť obyvateľov obcí aj celého regiónu. Tá má za následok likvidáciu viacerých drobných podnikateľov, ktorí zabezpečujú predovšetkým predaj poľnohospodárskej produkcie, drobné služby občianskej vybavenosti, opravárenské a drobné stavebné činnosti a podobne, ktoré sa vyskytujú zriedkavo. V záujme poskytovania nízkych cien a prispôsobenia sa kúpyschopnosti obyvateľov tieto nemôžu vytvoriť ďalšie pracovné miesta a počítať s rozvojom vlastnej firmy.

Uvedené hlavné príčiny sú dlhodobé a ani vďaka aktívnej politike trhu práce nie sú uspokojivo minimalizované.

Územie obcí podľa územnosprávneho členenia patrí do pôsobnosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bardejove, ktorý sa zaoberá aktívnou politikou zamestnanosti. Je miestom vyhodnocovania trhu práce, evidencie nezamestnaných, sprostredkováva zamestnanie, poskytuje poradenské služby a rekvalifikácie.

12.2 PODNIKATEĽSKÉ ZÁZEMIE

V obciach sa nachádza 53 podnikateľských subjektov. Najväčšie zastúpenie majú podnikatelia – fyzické osoby. Tento fakt je možné odôvodniť tým, že fiskálna politika štátu odrádza podnikateľov

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

zamestnať iných zamestnancov a ľudia tak skúšajú uplatniť sa ako živnostníci individuálne. Pre takéto subjekty je výhodnejšie dohodnúť si na prácu buď ďalších živnostníkov, alebo využiť iné inštitúty mimo trvalého pracovného pomeru. Dá sa predpokladať, že viaceré pracovné aktivity sú riešené aj ako „práca na čierno“. Je to dôsledok toho, že aktuálna legislatíva nemotivuje ani živnostníkov zamestnať sa vo vlastnej firme, ale radšej využiť iné možnosti. Podobne je to aj u spoločností s ručením obmedzeným, aj keď je ich nepomerne menej.

Tabuľka Typy podnikateľských subjektov v obciach

TYP PODNIKATEĽSKÉHO SUBJEKTU	POČET
Podnikatelia – fyzické osoby	46
Samostatne hospodáriaci roľníci	3
Obchodné spoločnosti (a.s., s.r.o.)	3
Družstevné organizácie	1
Iné - aké	0

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

Existujúce podnikateľské subjekty v obciach, napriek ich solídному počtu nespĺňajú očakávania rapidného zníženia nezamestnanosti v regióne. Z celkového počtu 12 podnikateľských subjektov zamestnáva 1 – 5 zamestnancov (čo nie je z hľadiska klasifikácie ani mikropodnik) a len 2 subjekty zamestnávajú do 10 zamestnancov. V obciach nie je ani jeden podnikateľský subjekt, ktorý by zamestnal viac ako 10 zamestnancov.

Tabuľka Ekonomické subjekty v obciach podľa počtu zamestnancov

EKONOMICKÝ SUBJEKT S POČTOM ZAMESTNANCOV	POČET EKONOMICKÝCH SUBJEKTOV TEJTO KATEGÓRIE
bez zamestnancov	39
1 až 5	12
6 až 10	2
11 až 50	0
50 až 99	0
100 a viac	0

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

Podnikateľské subjekty sa vo svojej činnosti riadia dopytom trhu, dôsledkom čoho je prevaha podnikateľov v oblasti obchodu. Nepomerne menej je podnikateľov v službách, v stavebníctve, napriek dobrým podmienkam je málo subjektov podnikajúcich v poľnohospodárstve. Toto zastúpenie zodpovedá možnostiam obcí a kopíruje aj vzdelanostnú štruktúru obyvateľov obcí.

Tabuľka Odvetvová štruktúra ekonomických subjektov v obciach

ODVETVIE	POČET SUBJEKTOV
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	2
Služby	2
Obchod	5
Stavebníctvo	2
Drevovýroba	1
Stolárstvo	2

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

12.2.1 OBCHOD

Dominantné postavenie majú podnikatelia v oblasti obchodu s prevahou maloobchodu. Služby v obciach využívajú obyvatelia zo širšieho okolia. Sú to prevažne služby autodopravy, autoopravy, stolárske práce a drevovýroba. Absentujú služby dopĺňajúce cestovný ruch, ktoré môžu mať v budúcnosti potenciál rozvoja. Podnikateľské subjekty v oblasti základných služieb sú odkázané na zákazníkov z obcí a preto je veľmi dôležitá aj ich lokalizácia v nadväznosti na migráciu obyvateľov

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

obcí. Naopak, budúce služby v oblasti cestovného ruchu je vhodné efektívne a rozumne lokalizovať. Dobrá konkurencia môže prispieť k skvalitneniu služieb, ale dôležité je aj identifikovať konkurenčné výhody aj nevýhody práve pre tento segment, nakoľko aj toto môže mať výrazný vplyv na ich rozvoj aj rozvoj územia.

12.2.2 POĽNOHOSPODÁRSTVO

Odvetvím, ktoré má potenciál rozvoja je poľnohospodárstvo, ktoré prešlo náročným a zložitým procesom transformácie a privatizácie a ktorého cieľom bolo predovšetkým vyrovnanie majetkovoprávných vzťahov a postupný prechod na trhovú ekonomiku. V obciach pôsobia stabilne traja samostatne hospodáriaci roľníci. Jedným z najväčších zamestnávateľov v poľnohospodárstve je VK, s.r.o so sídlom v Bardejove, RV, s.r.o. Porúbka – poľnohospodárska výroba, ďalej tu pôsobia Agrikon, s.r.o. a Zverofarma, s.r.o. Produkcia je zameraná tak na rastlinnú výrobu, kde prevažuje produkcia obilnín (pšenica, jačmeň, ovos) a krmovín (ďatelina, kukurica, jarné strukovinovo-obilninové miešanky), ako aj chov hovädzieho dobytku (výroba mlieka).

12.2.3 NAJVÝZNAMNEJŠÍ ZAMESTNÁVATELIA V MIKROREGIÓNE

Medzi najvýznamnejších zamestnávateľov z hľadiska optimalizácie nezamestnanosti v regióne patria subjekty Strojárne Bardejov, Kamax Bardejov, Obuv špeciál, SAD Prešov, HUDOS Slovakia. Problémy vysokej nezamestnanosti tieto spoločnosti len zmierňujú, ale výrazne neriešia.

13. NEPODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY

Na označenie nepodnikateľských subjektov, mimovládnych organizácií, spolkov či združení sa na Slovensku zaužíval pojem Tretí sektor. Existencia týchto subjektov a ich zúčastňovanie sa na živote spoločnosti charakterizuje občiansku spoločnosť. V podmienkach územnej samosprávy je to ideálna symbióza, kedy tretí sektor pôsobí v oblastiach, kde dopĺňa manažment samosprávy. Spolkový a záujmový život v obciach má dlhodobú tradíciu.

13.1 MIMOVLÁDNE ORGANIZÁCIE

Mimovládne organizácie sú organizácie s právnou subjektivitou vytvorené súkromnými osobami alebo organizáciami, ktoré sa nezúčastňujú na vláde a ani vo vláde nemajú svojich zástupcov (vrátane orgánov územnej samosprávy). Ich mimovládny charakter je daný tým, že štát, ani orgány územnej samosprávy vrátane ich predstaviteľov nemajú nijaký vplyv na vedenie organizácie alebo iné ovplyvňovanie ich činnosti. Mimovládne organizácie sú inštitucionalizované, nezávislé a spravidla zriadené na verejno-prospešné účely. V podmienkach Slovenska sú mimovládne inštitúcie ako nezávislé výskumné, hodnotiace a poradné organizácie, ich pôsobnosť je globálna so zameraním na vybrané odvetvia spoločnosti a riadenia hospodárstva. V obciach Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa nepôsobia žiadne významné mimovládne organizácie.

13.2 SPOLKY A ZÁUJMOVÉ ORGANIZÁCIE

Spolková a záujmová činnosť má v obciach tradíciu dlhé desaťročia. Občania sa neformálne schádzali na rôznych folklórnych akciách a podujatiach, športových aktivitách a podobne. Neskôr tieto spolky aj inštitucionalizovali. Aj spolky a záujmové združenia sú charakterizované dobrovoľnosťou, nezávislosťou, ale ich ciele ohraničuje okruh ich aktivít.

Obce majú bohatú tradičnú spolkovú a folklórnu činnosť, ktorá nadväzuje hlavne na folklórne tradície súvisiace s prácou v poľnohospodárstve. Okrem tradícií uchovávajú odevy aj piesne. Aktuálne nie sú v obciach neziskové organizácie podporujúce a zabezpečujúce pomoc seniorom, aktivity pre seniorov ani pre ďalšie skupiny obyvateľov. Dlhodobú tradíciu majú v obciach Vyšná Voľa, Lukavica, Nižná Voľa a Rešov dobrovoľné hasičské zbory. Starostovia činnosť spolkov podporujú finančne podľa možností rozpočtu, ale aj nefinančne: pomocou a priestorom pri propagácii, poskytnutím obecných priestorov a podobne. Bohatá spolková činnosť v obciach je uvedená nižšie:

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

Tabuľka Prehľad spolkov a záujmových združení v obciach

OBEČ	FUNGUJÚCE SPOLKY, ZÁUJMOVÉ ZDRUŽENIA A PODOBNÉ ORGANIZÁCIE
LUKAVICA	Únia žien Slovenska Jednota dôchodcov Dobrovoľný hasičský zbor Lukavica Matica Slovenska Poľovnícke združenie Urbanuvka Urbárska spoločnosť Lukavica pozemkové spoločenstvo
NIŽNÁ VOĽA	Únia žien Slovenska Miestny spolok Slovenského červeného kríža Miestny odbor Matice slovenskej v Nižnej Voli Základná organizácia Jednoty Dôchodcov na Slovensku v Nižnej Voli Dobrovoľný hasičský zbor Nižná Voľa Poľovnícke združenie Čarnošina-Kochanovce Pozemkové spoločenstvo vlastníkov súkromných a urbárskych pozemkov Nižná Voľa
REŠOV	Urbárska spoločnosť Gréckokatolícka cirkev – Farnosť Rešov Dobrovoľný hasičský zbor Slovenská únia žien Jednota dôchodcov Poľovnícke združenie
VYŠNÁ VOĽA	Jednota dôchodcov Dobrovoľný hasičský zbor Vyšná Voľa Pozemkové spoločenstvo urbárskych a súkromných lesov a pasienkov Vyšná Voľa Evanjelická cirkev augsburského vyznania Rímskokatolícka cirkev

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

14. DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cez obce vedie cesta III. triedy, ktorá pred Bardejovom vyústi na štátnu cestu II. triedy, ktorá spája obce s okresným mestom Bardejov a na opačnom smere aj s krajským mestom Prešov. Komunikácie patria do Prešovského samosprávneho kraja. Nakoľko v tomto regióne je vlaková doprava nepostačujúca, cesty sú preťažované stredne ťažkou dopravou, potrebujú dopravné značenie, inštalovanie bezpečnostných prvkov, zábradlí a spomaľovačov rýchlosti, lepšiu údržbu a častejšiu obnovu. Správu a údržbu vykonáva Slovenská správa ciest Bardejov. Kvalita ciest sa zhoršuje so vzdialenosťou od okresných miest. Cesty, ktoré priamo nespájajú okresné mestá, len jednotlivé obce sú vo veľmi zlom stave, zvlášť v zimnom období, keď niektoré jednoducho ani nie je možné udržiavať.

Dopravná obslužnosť je zabezpečená celoplošne autobusovou dopravou, ktorú zabezpečujú súkromní prepravcovia pod Prešovským samosprávnym krajom. Frekvencia spojenia v priebehu pracovného týždňa do okresného mesta Bardejov a späť nie je dostačujúca, nakoľko tieto obce pre svoju obslužnosť vyžadujú zachádzanie verejnej dopravy mimo hlavného dopravného spojenia. Nemajú tak rovnakú frekvenciu dopravnej obslužnosti ako tie obce, ktoré sú pri hlavnom dopravnom spojení. Okrem nedostatočnej frekvencie sú obyvatelia týchto „koncových“ obcí znevýhodnení aj nedostatočnou dopravnou obslužnosťou v skorých ranných a neskorých nočných hodinách. V dňoch pracovného pokoja premáva autobusová doprava maximálne 2x denne, do niektorých obcí, ktoré sa nachádzajú mimo trasy hlavného dopravného spojenia, dokonca autobusová doprava v niektorý deň víkendy nepremáva. Autobusové spoje sú slabo zabezpečené v čase dopravnej špičky, autobusy sú ráno a popoludní často preplnené. Zachádzky autobusov do odľahlejších obcí spôsobujú meškanie dopravy, ktorá nadväzuje na ďalšie dopravné spojenie.

V obciach dlhodobo chýba doprava pre žiakov, ktorí denne migrujú do školy mimo vlastnej obce. Najbližšia osobná železničná stanica je v Bardejove. Hustota železničného spojenia nie je postačujúca.

15. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie človeka, tvorí životné prostredie - environment. Je predpokladom jeho ďalšieho vývoja a tvorí ho najmä ovzdušie, voda, pôda, horniny a ďalšie organizmy. Inak povedané, životné prostredie je súbor všetkých činiteľov, s ktorými prichádza do styku živý subjekt, ktorými je obklopený a na ktoré priamo i nepriamo pôsobí. Životné prostredie je jednou z určujúcich zložiek kvality života spoločnosti, logicky tvorí dôležitú súčasť aj pri analýze vonkajšieho prostredia rozvoja obcí.

15.1 OCHRANA OVZDUŠIA

Kvalita ovzdušia je na sledovanom území na relatívne dobrej úrovni, čo je dané jednak plynofikáciou takmer všetkých domácností obcí aj absenciou priemyselného znečisťovateľa. Spaľovaním plynu dochádza síce k produkcii znečisťujúcich látok, ale tie však nespôsobujú znečistenie ovzdušia nad limity povolené zákonom. Trhová ponuka predajcov plynu posunula túto komoditu na úroveň dosažiteľnosti pre všetky domácnosti, preto sa minimalizovali v obciach domácnosti, ktoré využívajú spaľovanie menej hodnotných druhov palív, vplyvom ktorého dochádzalo hlavne v minulosti k zhoršeniu kvality ovzdušia prevažne v zimnom období. Ani doprava nespôsobuje výfukmi mimoriadne znečistenie ovzdušia, do obcí spravidla zachádzajú väčšinou len ich obyvatelia. U obyvateľov obcí je výraznejší záujem o využívanie ľahšie dostupných domácich, ekologicky čistých a pritom aj lacnejších palív a energií, ako sú obnoviteľné a alternatívne zdroje energie. Najvhodnejšou zložkou obnoviteľných zdrojov v obciach sa javí biomasa, predovšetkým palivové drevo a drevný odpad.

15.2 VODNÉ PLOCHY

Územie obcí patrí do povodia rieky Bodrog. Najvýznamnejším vodným tokom v regióne je rieka Topľa. Okrem Tople sa na území obcí nachádza množstvo väčších, či menších potokov. Rešovka je prítokom, ktorý sa vlieva do Sekčova. Správu Rešovky vykonávajú Štátne lesy. Rešovka prechádza cez obec Tročany a následne cez obec Raslavice, preto je potrebné riešiť v spolupráci s obcou Tročany a Raslavice. Regulácia toku je zastaralá, na niektorých miestach aj poškodená, na niektorých úsekoch potok nie je regulovaný. Z hľadiska ochrany pred povodňami je nevyhnutná nová regulácia.

Obce sa v súčasnosti nenachádzajú v mimoriadnom záplavovom pásme, v obci Nižná Voľa bola povodeň v rokoch 1892 a 1989 (storočná voda). Cez obec preteká potok Čarnošina a tok je v intraviláne obce regulovaný. Jeho kapacita v intraviláne obce je z hľadiska ohrozenia záplavami dimenzovaná na 50 ročnú vodu. V prípade povodní odstraňovanie škôd počas povodní a po povodni vykonáva správca toku – Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. závod Povodie Bodrogu. Na území obcí sa nenachádzajú významnejšie vodné plochy či rybníky.

15.3 OCHRANA VÔD

Obyvatelia obcí sú zásobovaní pitnou vodou z lokálnych vodovodov a studní. Kvalita pitnej vody vyhovuje hygienickým normám o zdravotnej nezávadnosti. V obci Rešov sú dva minerálne nepreskúmané pramene: Vajcuvka a Ardzučka.

Na území obcí nie je väčší priemyselný znečisťovateľ povrchových ani podzemných vôd. Bodovým zdrojom znečistenia povrchovej vody v obciach v dôsledku koncentrácie poľnohospodárskej a živočíšnej výroby sú v obciach len miestne poľnohospodárske družstvá. Odpadové vody z domácností sú zachytávané v technicky nevyhovujúcich septikoch, ktoré nezodpovedajú príslušným normám na vodotesnosť. Táto skutočnosť je dôsledkom svojpomocného riešenia vypúšťania odpadových a splaškových vôd v minulosti. Odpadové vody sú často odvádzané aj bez prečistenia do miestnych vodných tokov.

Otázka likvidácie odpadových vôd patrí medzi prvoradé úlohy ochrany životného prostredia v obciach, a to urýchlenným vybudovaním kanalizácie a vhodného typu čističiek odpadových vôd podľa charakteru obcí.

16. HISTORICKÉ A KULTÚRNE PAMÄTIHODNOSTI, PRÍRODNÉ ÚKAZY A POZORUHODNOSTI

Obce disponujú bohatým potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu. Poloha obcí a koncepcne zvládnuté prepojenie zaujímavostí a služieb v rámci celého regiónu má potenciál prilákať rodiny s deťmi na výlety, seniorov na nenáročné prechádzky v prírode, žiakov na ozdravné pobyty aj milovníkov poľovačiek. Región je bohatý na sakrálné pamiatky a drevené kostolíky prevažne východného obradu, obyvatelia sa starajú o niekoľko cintorínov z 1. svetovej vojny a v obciach badať záujem o zriaďovanie typických sedliackych domov. Postupne sa budujú cyklotrasy, bežecké trasy a náučné chodníky.

V lokalite obcí, aj s prepojením na celý mikroregión sú vhodné podmienky na bežecké lyžovanie na trasách Tročany – Rešov - Bardejov, aj možnosť vytvorenia cyklotrasy Tročany – Rešov - Bardejov. Koná sa tu aj Celoslovenský zraz turistov.

Spríevodné služby cestovného ruchu, ako sú stravovacie možnosti, ubytovacie kapacity, zmenárenské služby, požičovňa bicyklov, bežeckých lyží a ďalších športových potrieb, alebo služby sprievodcov a tlmočníkov v obciach nie sú. Propagácia obcí, regiónu a jeho pamiatok a krás vo vzťahu k návštevníkom je veľmi slabá. Obce nemajú dostatok vlastných finančných zdrojov na zabezpečenie rozvoja cestovného ruchu.

Tabuľka Prehľad historických a kultúrnych pamätihodností, prírodné úkazy a zaujímavosti obcí

OBE	PAMÄTIHODNOSŤ, PRÍRODNÝ ÚKAZ, ZAUJIMAVOSŤ
LUKAVICA	Drevená zvonica z 18. storočia
NIŽNÁ VOĽA	Národná kultúrna pamiatka Kostol Narodenia P. Márie z roku 1826 Národná kultúrna pamiatka Renesančný zvon z roku 1695 Národná kultúrna pamiatka Kalich pozlátený, strieborný Oltár a orgán – kostol Narodenia Panny Márie Zvon z roku 1900 – zvonica evanjelických veriacich 10 krížov v celom chotári obce
REŠOV	Gréckokatolícky chrám – Presvätej Bohorodičky 2 kaplnky 13 krížov v obci a v celom chotári
VYŠNÁ VOĽA	

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

17. ZHODNOTENIE VONKAJŠÍCH VPLYVOV OBCÍ

Vonkajšie prostredie obcí je súhrn faktorov, ktoré jednotlivé obce nemôžu vôbec ovplyvniť. Naopak toto prostredie ovplyvňuje obce a tie nemajú inú možnosť ako sa prvkom tohto prostredia čo najlepšie prispôbiť. Externé prostredie a jeho prvky popisuje STEEP analýza, ktorej úlohou je identifikovať faktory ovplyvňujúce obce, ich projekty a výsledné profitovanie. Jednotlivé faktory môžeme rozdeliť do piatich hlavných kategórií, všetky majú spoločné to, že sa jedná o faktory obcami neovplyvniteľné. Riešenie s nimi spojených problémov bude spočívať v prispôbení sa im tak, aby obce aj napriek nim mohli dosiahnuť stanovené ciele.

Tabuľka STEEP analýza

SOCIÁLNE	TECHNOLOGICKÉ	EKONOMICKÉ	EKOLOGICKÉ	POLITICKÉ
Demografické zmeny	Vývoj technológií	Nové pracovné príležitosti	Nové trendy ochrany životného prostredia	Politika vlády v konkrétnej oblasti
Zmeny potrieb obyvateľov	Dostupná technológia a využívaná technológia	Využívanie ďalších zdrojov z EÚ	Európska legislatíva v životnom prostredí	Zmena legislatívy
Zmeny správania	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Noví investori	Dôsledky klimatických zmien	Legislatíva verejného obstarávania
Migrácia a imigrácia	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom eGovernmentu	Zmena fiskálnej politiky	Nové záväzky štátu vo vzťahu k EÚ	Presun kompetencií

Zdroj: vlastné spracovanie

Pre podrobné zhodnotenie vonkajšieho – externého prostredia obcí boli identifikované a skúmané niektoré základné oblasti, ktoré ovplyvňujú rozvoj obcí, ale jednotlivé obce na ne nemajú dosah:

Ekonomické subjekty a zamestnávateľia pôsobiaci v obciach a ich bezprostrednom okolí, nepodnikateľské subjekty obcí, dopravná infraštruktúra a dopravná obslužnosť, životné prostredie a prírodné, historické a ďalšie zaujímavosti obcí. Z uvedených oblastí sa podrobným skúmaním definujú príležitosti a dajú sa predpokladať aj možné ohrozenia. K príležitostiam obcí je potrebné zaradiť rozvoj cestovného ruchu s prepojením na poľnohospodársku produkciu malých rodinných fariem, tiež rýchly vývoj technológií a rozšírenie trhu práce aj „na diaľku“, k ohrozeniam je potrebné zaradiť aj nepriaznivé klimatické zmeny a s tým súvisiaca potreba rôznych opatrení na ochranu územia. Podrobnejšie sú príležitosti a ohrozenia v SWOT.

A III. ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA

Univerzálna analytická technika zameraná na zhodnotenie vnútorných a vonkajších faktorov ovplyvňujúcich úspešnosť obce, mikroregiónu sa nazýva SWOT analýza. Najčastejšie je SWOT analýza používaná ako situačná analýza v rámci strategického riadenia, je súčasťou Plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí. Autorom SWOT analýzy je Albert Humphrey, ktorý ju navrhol v šesťdesiatych rokoch 20. storočia. SWOT je akronym z počiatočných písmen anglických názvov jednotlivých faktorov:

Strengths – silné stránky

Weaknesses – slabé stránky

Opportunities – príležitosti

Threats – hrozby, ohrozenia

V SWOT analýze vo všetkých faktoroch budeme sledovať 3 základné oblasti - priority, ktoré tvoria kosť naslednej – strategickej časti dokumentu Plánu rozvoja obcí:

Ľudia a kvalita života

Technická infraštruktúra a životné prostredie

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

Ľudia a kvalita života – táto oblasť je prvou riešenou prioritou a tomu zodpovedá aj jej záujem a postavenie. Pre zlepšenie kvality života obyvateľov obcí boli podrobnejšie analyzované viaceré vstupné informácie analýzy vnútorného prostredia, aj analýzy vonkajšieho prostredia. SWOT analýza sa v tejto oblasti opiera o kapitoly: 3 Krajina, 4 Obyvateľstvo, 5 Občianska vybavenosť a zázemie, 6 Školstvo, 9 Kultúra a šport, 12 Ekonomické subjekty a zamestnávateľia.

Technická infraštruktúra a životné prostredie – pre SWOT analýzu sú dôležité zistenia v kapitolách: 8 Technická infraštruktúra, 14 Dopravná infraštruktúra, 15 Životné prostredie, 16 Historické a kultúrne zaujímavosti.

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí – je oblasť, priorita, ktorú asi najviac ovplyvňuje aktuálne politické dianie a z toho vyplývajúca aplikácia aktuálnej legislatívy. Pre SWOT analýzu sú sledované kapitoly: 7 Ekonomika a riadenie samosprávy, 10 Stav projektovej pripravenosti obcí, 12 Ekonomické subjekty a zamestnávateľia v obciach a 13 Nepodnikateľské subjekty.

Tabuľka SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Ľudia a kvalita života <ul style="list-style-type: none">❑ Dlhodobý stabilizovaný demografický vývoj s postupným miernym rastom počtu obyvateľov❑ Silné zastúpenie ľudí v produktívnom veku❑ Prevažujúci počet obyvateľov s remeselnými zručnosťami a vzťahom k poľnohospodárstvu❑ Flexibilita a mobilita obyvateľov dochádzajúcich za prácou❑ Ochota vzdelávať a rekvalifikovať sa❑ Prepojenosť vzdelanostnej štruktúry	Ľudia a kvalita života <ul style="list-style-type: none">❑ Mierny postupný starnutie obyvateľov❑ Nedostatok pracovných príležitostí❑ Málo vysokoškolsky vzdelaných ľudí❑ Slabé pracovné možnosti uplatnenia sa vysokoškolsky vzdelaných ľudí❑ Absencia väčších zamestnávateľov❑ Nedostatok zamestnávateľov všeobecne❑ Absencia rôznorodosti zamestnávateľov❑ Nedostatočné zdravotné, sociálne služby a občianska vybavenosť aj v dôsledku slabej kúpyschopnosti

- obyvateľov a možností trhu práce
- ❑ Potenciál na vybudovanie podnikateľských zón
- ❑ Výhodné podmienky a možnosti pre stavbu nových rodinných domov
- ❑ Možnosti využívania rodinných domov na rekreáciu a víkendové bývanie
- ❑ Dostatok predškolských a školských zariadení
- ❑ Potenciál využiť budovy niekdajších škôl na ubytovanie a oddych
- ❑ Záujem obyvateľov zachovávať a propagovať tradície a zvyklosti

Technická infraštruktúra a životné prostredie

- ❑ Zachovalé územie v nenarušenej prírode bez ekologických znečisťovateľov ovzdušia
- ❑ Územie bez enviromentálnych záťaží
- ❑ Dobré možnosti pestovania ekologicky nezávadných poľnohospodárskych produktov a potravín
- ❑ Bohaté možnosti zabezpečenia ekoturistiky, bežeckého lyžovania a cykloturistiky
- ❑ Organizovanie separovania zberu v obciach
- ❑ Existencia dobrovoľných hasičských zborov
- ❑ Bohatý lesný fond a dostatok poľovnej zveri
- ❑ Výskyt minerálnych prameňov, vodné nádrže a rybníky

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

- ❑ Primeraná úverová záťaženosť obcí
- ❑ Vyrovnané rozpočtové hospodárenie v obciach
- ❑ Mimoriadne zariadení, šikovní a starostliví starostovia
- ❑ Záujem o implementáciu elektronickej komunikácie
- ❑ Dlhodobo dobre zvládnutý manažment projektov
- ❑ Dobré podmienky pre podnikanie v poľnohospodárstve a pre poľovníctvo

- ❑ Nedostatok terénnej sociálnej práce
- ❑ Nedostatok možností na rôzne športové využitie
- ❑ Nevyhovujúca a nedostatočná dopravná infraštruktúra do celého regiónu

Technická infraštruktúra a životné prostredie

- ❑ Zastaralé a nemodernizované vodovody a siete rozvodov plynu
- ❑ Technicky zastaralé a energeticky nevyhovujúce obecné rozhlas a verejné osvetlenie
- ❑ Nedobudované kanalizácie, nevyhovujúce čističky odpadových vôd
- ❑ Zastaralé a neestetické stĺpy elektrického vedenia
- ❑ Nedostatočne riešená energetická úspora budov
- ❑ Nedostatočne vybudovaná sieť obecných komunikácií a chodníkov
- ❑ Nedostatočne vybudované verejné priestranstvá
- ❑ Nedostatočná ochrana pred povodňami
- ❑ Nedostatočná propagácia možností oddychu v nenarušenej prírode

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

- ❑ Nedostatočné technické, technologické a softwarové vybavenie úradov
- ❑ Malý záujem obyvateľov o elektronickú komunikáciu s obcou pri vybavovaní svojich potrieb a záujmov
- ❑ Nedostatočný záujem podnikateľov spolupracovať s obcami a podporovať ich aktivity
- ❑ Nedostatok finančných možností pre investičné zámery
- ❑ Nepostačujúca propagácia obcí a ich kultúrnych, historických a folklórnych tradícií a zvykov a tradičných výrobkov

PRÍLEŽITOSTI

Ľudia a kvalita života

- ❑ Vybudovanie dopravnej infraštruktúry z ostatných regiónov Slovenska
- ❑ Vybudovanie podnikateľských zón a farmárskych dvorov
- ❑ Využívanie dostupných nástrojov na zvýhodnenie podmienok pre väčších investorov
- ❑ Využívanie dostupných nástrojov na podporu začínajúcich podnikateľov
- ❑ Podpora malých farmárov, podpora poľnohospodárstva a propagácia nezávadných potravín
- ❑ Vytvorenie pracovných príležitostí pre vysokoškolsky vzdelaných ľudí
- ❑ Využívanie aktívnej politiky trhu práce vo

OHROZENIA

Ľudia a kvalita života

- ❑ Odchod mladých ľudí za prácou do iných miest a regiónov
- ❑ Úbytok detí a starnutie obcí
- ❑ Neschopnosť rekvalifikácie dlhodobo nezamestnaných obyvateľov
- ❑ Zníženie citových väzieb na obec
- ❑ Rastúci podiel sociálne znevýhodnených obyvateľov a v dôsledku toho aj úbytok služieb
- ❑ Ohrozenie drobných služieb budovaním zázemia vo väčších centrách a mestách
- ❑ Nedostatok a nedostupnosť služieb starostlivosti o seniorov
- ❑ Malý záujem o podnikanie v službách

<p>vzťahu k absolventom</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Rekvalifikácia ekonomicky aktívnych obyvateľov ☐ Motivácia podnikateľov zamestnať obyvateľov obcí ☐ Posilnenie rozvoja služieb v cestovnom ruchu ☐ Využívanie nevyužitých a chátrajúcich objektov pre rozvoj cestovného ruchu ☐ Podpora rozvoja výstavby nových domov <p>Technická infraštruktúra a životné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Vybudovanie tranzitnej dopravnej infraštruktúry z Maďarska do Poľska ☐ Zlepšenie dopravného napojenia na väčšie centrá a mestá ☐ Využívanie životného prostredia na rozvoj cestovného ruchu, zhodnotenie nevyužitého prírodného potenciálu a miestnych zdrojov ☐ Posilnenie a podpora propagácie zdravých poľnohospodárskych výrobkov a produktov ☐ Podpora rozvoja poľovníctva a rybolovu ☐ Využívanie historických a kultúrnych zaujímavostí na rozvoj cestovného ruchu ☐ Dobudovanie cyklotrás a náučných chodníkov ☐ Rozvoj aquakultúry ☐ Využívanie alternatívnych zdrojov energie ☐ Zabezpečenie energetickej efektívnosti budov <p>Ekonomický rozvoj a riadenie obcí</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Aktívne využívanie možností čerpania nenávratných finančných príspevkov z projektov a grantov ☐ Zlepšenie informovanosti obyvateľov o aktuálnom dianí v obciach ☐ Aktívne zapojenie obyvateľov do diania v obciach ☐ Zlepšenie elektronickej komunikácie s obyvateľmi ☐ Aktívna a trvalá propagácia obcí a ich atraktivity a možností všetkými prostriedkami ☐ Podpora rozvoja spolkov a prostredníctvom nich aj propagácia folklórnych tradícií ☐ Zvýšenie atraktívnosti a využiteľnosti verejných priestranstiev ☐ Zlepšenie čistoty verejných priestranstiev

Zdroj: vlastné spracovanie

<p>Technická infraštruktúra a životné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Zánik tradičných remesiel a folklórnych zvykov ☐ Zarastanie pozemkov neudržiavaním krajiny ☐ Zhoršenie prírodného prostredia pre cestovný ruch ☐ Zhoršenie kvality vody v dôsledku nedobudovanej siete kanalizácie <p>Ekonomický rozvoj a riadenie obcí</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Nedostatok financií na rozvojové projekty ☐ Nezáujem občanov o veci verejné ☐ Zánik spolkov ☐ Zánik malých obcí a obcí s prevahou seniorov

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

Tabuľka Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík

DRUH RIZIKA	OBJEKT RIZIKA	ZDROJ RIZIKA	NEŽIADUCE DÔSLEDKY	PRAVDEPODOBNOSŤ
Individuálne	obce	Nezáujem obyvateľov o realizáciu aktivít v Pláne rozvoja obcí	Nenaplnenie vízie a priorít Plánu rozvoja obcí	veľmi nízka
Technické	obce	Nedostatočná technická infraštruktúra	Zhoršenie životného prostredia a podmienok pre pestovanie viniča	stredná
Ekologické	obce	Identifikácia starých envirozáťaží	Zhoršenie životného prostredia	nízka
Sociálne	obce	Nedostatočné uplatnenie	Migrácia obyvateľov	stredná/nízka
Ekonomické	obce	Stagnovanie vinárstva	Zvyšovanie nezamestnanosti	stredná

Zdroj: vlastné spracovanie

B. STRATEGICKÁ ČASŤ

18. VYMEDZENIE POJMOV

18.1 Vízia obcí

Teória definuje víziu ako želanú predstavu obyvateľov obcí a ich reprezentantov o budúcnosti, o ideálnom stave. Je veľmi dôležité pre rozvoj obcí mať spoločnú predstavu o budúcnosti, pretože len vtedy je vízia nástrojom na motiváciu, ak je víziou spoločnou. Formulácia rozvojovej vízie je úvodným krokom pri tvorbe strategickej časti dokumentu. K naplneniu tejto vízie by malo smerovať spracovanie samotnej stratégie a z nej vyplývajúcej realizácie konkrétnych rozvojových projektov v nadväznosti na finančný rámec.

18.2 Priority, ciele

Okrem vízie je potrebné v tejto časti identifikovať jednotlivé ciele a formulovať hlavné priority - problémové oblasti. Každá priorita je vymedzená cieľmi, ktoré majú byť dosiahnuté realizáciou opatrení.

18.3 Opatrenia, aktivity

Naplnenie cieľov je špecifikované opatreniami. Každé opatrenie je konkretizované aktivitami, od ktorých sa odvíjajú projekty naplňujúce celú stratégiu rozvoja obcí.

19. VÍZIA OBCÍ

Obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa v roku 2022 sú prosperujúce obce, ktoré svojou aktívnou činnosťou a rozvojom v prospech obyvateľov motivujú ľudí trvalo sa v obciach usadiť a vychovávať tu ďalšiu generáciu – čo má pozitívny vplyv na stabilizovaný demografický vývoj obcí aj celého regiónu. Obyvatelia už nemusia za prácou cestovať do zahraničia, ale vedia sa uplatniť v obciach a blízkom okolí, či regione. Obce majú vybudovanú kvalitnú a modernú technickú infraštruktúru ústretovú pre životné prostredie, obecné komunikácie a dostatok oddychových zón a zelene vo svojich centrách. Obyvatelia prosperujú v obnovených tradičných činnostiach, pracujú na malých farmách, v sadoch a predávajú svoje kvalitné a ekologicky nezávadné poľnohospodárske produkty na predaj obyvateľom okolia a širšieho regiónu, ale aj lokálnym spracovateľom a výrobcami potravín. Podnikateľské prostredie je sústredené na využívanie miestnych zdrojov v oblasti služieb a cestovného ruchu, zabezpečuje lepšie uspokojenie životných potrieb občanov aj návštevníkov regiónu a zároveň zachováva kvalitu životného prostredia pre budúce generácie. Obyvatelia obcí sú hrdí na svoje tradície, tešia sa záujmu návštevníkov regiónu a organizovaním pravidelných sezónnych akcií vedia do obcí prilákať stále viac turistov z blízkeho okolia aj zo vzdialenejších regiónov.

20. PRIORITY A CIELE

20.1 PRIORITA: ĽUDIA A KVALITA ŽIVOTA

Kvalita života je pojem ťažko uchopiteľný a merateľný. Kvalita života vo svojom obsahu zahŕňa environmentálne, ekonomické, sociálne, kultúrne, psychologické, duchovné a ďalšie podmienky pre zdravý a šťastný život. Z mnohých definícií, ktoré sa k tejto téme viažu vyplýva, že na kvalitu života je možné sa pozerieť subjektívne ako na spokojnosť so svojim životom a zároveň z hľadiska vonkajších faktorov ako na kvalitu životných podmienok.

Najvypuklejším problémom v obciach je zanedbateľná ponuka pracovných príležitostí. V dôsledku tohto nepriaznivého stavu je veľká časť ekonomicky aktívneho obyvateľstva bez práce a je ohrozená stratou pracovných návykov. Nie každý ekonomicky aktívny obyvateľ má odhodlanie za prácou dochádzať, alebo sa vysťahovať z regiónu. Ďalší veľký nepomer je medzi ekonomicky aktívnymi obyvateľmi ktorí pracujú v obciach a v okolí a tými, ktorí v pravidelných turnusoch odchádzajú za prácou do vzdialených regiónov a do zahraničia za lepšími možnosťami zamestnať sa. Dominantné postavenie má v obciach poľnohospodárstvo a lesníctvo. Dobré podmienky dávajú priestor pre pestovanie ekologicky nezávadných potravín. V obciach a ich okolí sa naplno dlhodobo prejavuje nezáujem investorov usadiť sa tu natrvalo a zabezpečiť ľuďom prácu aspoň v tradičných odvetviach výroby potravín a spracovania poľnohospodárskej produkcie, ale aj v iných odvetviach. Reprezentanti obcí majú v rukách málo možností a nástrojov, ako motivovať investorov a prilákať ich do plánovaných podnikateľských zón. Ochota investorov stroskotáva na nedostatočnej dopravnej, prioritne cestnej infraštruktúre, vlaková infraštruktúra neexistuje. Vplyvom migrácie ekonomicky aktívnych obyvateľov za prácou mimo obcí je ohrozená kvalita občianskej vybavenosti a využívanie predškolských zariadení.

Významným faktorom, ktorý vyvoláva tlak na kvantitatívny ale aj kvalitatívny nárast poskytovaných sociálnych i zdravotných služieb, je rastúci počet seniorov. V obciach prevažujú obyvatelia s nízkymi príjmami a minimálnymi mzdami, preto aj využívanie sociálnych služieb pre seniorov vyžaduje podporu zo strany obcí. Na druhej strane sa očakáva, že celková spoločenská váha seniorov sa vďaka ich predpokladanej vyššej vitalite a spoločenskej aktivite posilní. Preto je dôležité pripravovať podmienky pre ich aktívne zaradenie do spoločenského, ale aj ekonomického diania v obciach.

V dôsledku starnutia obcí stagnujú aj občianske aktivity a klesá záujem obyvateľov aktívne ovplyvňovať veci verejné. Na kvalitu života v obciach nepochybne vplýva aj celková spoločenská atmosféra. Celková spokojnosť obyvateľov je zároveň najlepšou propagáciou obcí a má spätný dopad na stabilizáciu aj prílev nových obyvateľov a snád aj investícií.

GLOBÁLNY CIEĽ: STABILIZÁCIA OBCÍ

- ☐ Dosiahnuť pomerne ideálnu kombináciu pracovných príležitostí, bývania, sociálneho zázemia a príležitostí pre aktívny občiansky život tak, že sa obce stanú príťažlivými, otvorenými a vitálnymi miestami so všetkými podmienkami pre aktívny a zaujímavý život.
- ☐ Zabezpečiť trvalé zvyšovanie kvality života všetkých obyvateľov obcí.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ZVÝŠENIE MIERY ZAMESTNANOSTI

- ☐ Rozvíjať úsilie a aktívne využívať legislatívne aj ekonomické nástroje na motiváciu podnikateľov v oblasti služieb a cestovného ruchu využiť potenciál obyvateľov obcí a zvýšiť tak zamestnanosť a príjmy obyvateľov obcí.
- ☐ Koordinovať lokalizáciu podnikateľov v oblasti cestovného ruchu v rámci celého mikroregiónu.
- ☐ Podporovať vznik malých rodinných fariem a napomáhať propagácii predaja poľnohospodárskej produkcie „z dvora“.
- ☐ Podporovať rozvoj a propagáciu poľnohospodárskej výroby, poľovníctva, rybárstva a následných služieb v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu.
- ☐ Podporovať aktívnu politiku trhu práce vo vzťahu k dlhodobo nezamestnaným aj vo vzťahu k absolventom a podporovať rekvalifikáciu dlhodobo nezamestnaných.

- ❑ Udržať mladých ľudí v obci, vytvoriť podmienky pre imigráciu obyvateľov do obcí a podporovať stabilizáciu siete predškolských zariadení v obciach

ÚZEMNÝ CIEĽ: ZLEPŠENIE OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

- ❑ Budovať a rozvíjať občiansku infraštruktúru a služby.
- ❑ Prispievať k tvorbe priaznivých životných podmienok pre starších obyvateľov obcí.
- ❑ Napomáhať dôstojnému životu a zabezpečovaniu bývania aj pre nízkopríjmové a znevýhodnené skupiny obyvateľov.
- ❑ Vytvárať podmienky pre zblížovanie a výmenu skúseností medzi generáciami.
- ❑ Napomáhať rozvoju komunit a zapájaniu sa občanov do aktivít záujmových združení.
- ❑ Rozvíjať podmienky pre rozmanité kultúrne, športové, rekreačné aktivity a ďalšie zložky aktívneho trávenia voľného času, vrátane nových foriem.
- ❑ Zvýšiť záujem obyvateľov obce o veci verejné.

20.2 PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Pre kvalitu života obyvateľov obcí je životne dôležitý transport médií. Vodovodné, kanalizačné a ďalšie siete musia zabezpečiť plynulé zásobovanie obyvateľov obcí potrebnými médiami a súčasne mať na zreteli ochranu a zodpovedné nakladanie so zdrojmi. Nie všetky obce majú vybudovanú, alebo dobudovanú základnú infraštruktúru. Domácnosti využívajú často zastaralé septické nádoby. Z dlhodobého hľadiska je napriek tomuto stavu nevyhnutná aj permanentná obnova a modernizácia už existujúcej technickej infraštruktúry. Pre komfort obyvateľov je dôležité mať k dispozícii systém náhradného zásobovania v prípade havárií.

Technicky vyspelá spoločnosť kladie čoraz vyššie nároky na kvalitu telekomunikačných a informačných sietí. Aj keď tieto médiá sú trhom pomerne dobre zabezpečené a zvládnuté, obce sa musia technicky pripraviť aj na aktuálnu potrebu verejnej správy implementácie e-governmentu.

Pre zabezpečenie kvality životného prostredia pre ďalšie generácie je potrebné neustále apelovať na obyvateľov obcí, aby odpad separovali. Obce majú aj záujem zabezpečiť druhotné využívanie bioodpadu v záujme udržiavania kvality pôdneho fondu, ale otázkou dňa je aj urýchléné riešenie starých ekologických záťaží.

Obce využívajú pomerne dobrú sieť dopravnej obslužnosti verejnej autobusovej a aj keď dostupnosť a mobilita v konečnom dôsledku napomáha znižovaniu rozdielov medzi regiónmi, obce dopravnú obslužnosť a jej rozvoj vedia ovplyvniť len nepriamo. V obciach narastá počet seniorov, ktorí potrebujú dochádzať za zdravotnou starostlivosťou do väčších centier a pre týchto občanov je potrebná prispôbená preprava.

Kvalitný život v obciach je nemysliteľný bez splnenia základných podmienok kvalitného životného prostredia, charakterizovaného dostatočným množstvom zelene, rovnako ako aj verejného priestoru priateľského voči jeho užívateľom, vrátane telesne, zmyslovo postihnutých, rodičov s deťmi a iných špecifických skupín obyvateľstva. Pravidelné udržiavanie parčíkov, zelene a miestnych odpočinkových zón, ich nová tvorba a ochrana, revitalizácia zanedbaných plôch, budovanie územných systémov ekologickej stability, trvalý súlad medzi zastavaným a prírodným prostredím, rovnako ako zachovanie a ochrana kultúrno-historických prvkov, patria k významným aktivitám, ktoré obce pre svojich obyvateľov zabezpečujú.

Obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa sa nachádzajú v oblasti, kde nie je žiadna priemyselná záťaž. Napriek tomu ani tieto obce nemôžu ignorovať otázku zabezpečenia a správy budúcich zdrojov, najmä vody, energií a pôdy tak, aby kvalita života obyvateľov bola udržiavaná a zvyšovaná aj v budúcich rokoch. S touto ambíciou súvisí aj príprava na dlhodobé klimatické zmeny. Táto príprava závisí vo veľkej miere aj na energetickej koncepcii štátu či Európskej únie. Jednotlivé obce by však mali realizovať aj vlastné opatrenia – zvyšovať energetickú efektivitu budov, zabezpečovať rezervné a diverzifikované zdroje energií a podobne. S klimatickými zmenami a čoraz častejšími výkyvmi počasia, ktoré sa v našich zemepisných šírkach začínajú vyskytovať musia byť

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

obce zároveň pripravené aj na mimoriadne udalosti a havárie. Pre obce v blízkosti Tople je z tohto pohľadu dôležitá najmä protipovodňová ochrana a ochrana pred zosuvmi pôdy.

GLOBÁLNY CIEĽ: ZVYŠOVANIE KVALITY ŽIVOTA

- ☐ Zabezpečiť modernú, kapacitne aj kvalitatívne dostatočnú technickú infraštruktúru pre súčasné potreby a budúci rozvoj obcí.
- ☐ Udržiavať a zvyšovať kvalitu prostredia v obciach, vytvárať obyvateľom priateľský verejný priestor.
- ☐ Chrániť, užívať a zveľaďovať kultúrne dedičstvo a prírodné bohatstvo a zdroje s ohľadom na zachovanie pre budúce generácie.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: TRVALÝ ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A SEPAROVANIA ODPADOV

- ☐ Zlepšiť technickú infraštruktúru obcí.
- ☐ Rozvíjať efektívny systém separovania odpadov a druhotného využitia biologicky rozložiteľných odpadov.
- ☐ Zabezpečiť permanentnú obnovu a modernizáciu technickej infraštruktúry, koordinovať aktivity správcov a prevádzkovateľov sietí.

ÚZEMNÝ CIEĽ: OCHRANA PRÍRODNÉHO A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

- ☐ Chrániť a zveľaďovať všetky prírodné zdroje a zložky životného prostredia.
- ☐ Integrované pristupovať k problematike vôd a vodného hospodárstva, predovšetkým s ohľadom na ochranu a zachovanie prírodných podmienok.
- ☐ Uskutočňovať prevenciu pred dopadmi klimatických zmien vrátane zvyšovania energetickej efektivity budov a podielu využívania obnoviteľných zdrojov energie.
- ☐ Zabezpečovať systematickú starostlivosť o zeleň a prírodné prvky, vrátane realizácie územných systémov ekologickej stability.
- ☐ Obnoviť a revitalizovať tradičné prírodné prvky v krajine.
- ☐ Chrániť architektonické hodnoty a vytvárať priateľský verejný priestor.

20.3 PRIORITA: EKONOMICKÝ ROZVOJ A RIADENIE OBCÍ

Obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa majú v porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska pomerne nízku koncentráciu populácie aj v dôsledku nepriaznivého vývoja transformácie ekonomiky a zániku tradičných zamestnávateľov v širšom regióne. Pracovné príležitosti a úspešné ekonomické zázemie patria k hlavným hnacím motorom modernizácie a kvality celého regiónu. Tieto atribúty v obciach dlhodobo chýbajú. Je potrebné hľadať, podporovať a využívať potrebné nové impulzy a kreatívny potenciál miestnych podnikateľov, aby sa dosiahla želateľná konkurencieschopnosť s ostatnými regiónmi. Významnú úlohu v tomto procese zohráva otvorená a transparentná činnosť manažmentu obcí a podpora poľnohospodárstva, poľovníctva, rybárstva a nadväzujúceho cestovného ruchu.

Budúcu konkurencieschopnosť a posilňovanie ekonomiky obcí je potrebné hľadať v podpore malého a stredného podnikania s využitím domácich zdrojov. Malé a stredné podnikanie je „ekonomickým motorom“ obcí. Podpora a motivácia vlastného podnikateľského zázemia, využívanie vlastných dostupných zdrojov na podnikanie a podpora a propagácia podnikateľov zamestnávajúcich obyvateľov obce a jej okolia je vysoko návratnou investíciou jednotlivých obcí. Okrem riešenia ponuky pracovných príležitostí to zvyšuje prílev finančných prostriedkov do rozpočtu obcí a následne napomáha ich rozvoju. Neopomenuteľnou skutočnosťou je aj podpora sociálnych väzieb v rodine a vzťahu obyvateľov k obci.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

Cestovný ruch je jedným z efektívnych nástrojov pre reálnu stabilizáciu ekonomiky mikroregiónu. Obce sú obklopené krásnou prírodou, vodnými zdrojmi a pahorkatinovými kopcami a lesmi, čo umožňuje nenáročnú turistiku a výlety do prírody. Rozvoj cestovného ruchu v obciach je cieleň na krátkodobé oddychové aktivity, na folklórne, športové a spoločenské využitie a rozvoj cykloturistiky aj bežeckého lyžovania. Ambíciou mikroregiónu je propagovať kvalitu miestnych služieb a tradíciu pohostinnosti a spätosti s prírodou. Ako skvelá príležitosť vytvorenia nových pracovných príležitostí a podpora tradičného cestovného ruchu sa javí rozvoj malých, rodinných fariem, chov dobytka a pestovanie kvalitných poľnohospodárskych produktov. V nadväznosti na cestovný ruch aj podpora predaja ekologicky nezávadných potravín od domácich drobných poľnohospodárov je kvalitným doplnením tradičného sortimentu ponuky. Atraktívne doplnenie cestovného ruchu má potenciál aj v poľovníctve a rybolove. Pre využitie v cestovnom ruchu je vhodné modernizovať aj nevyužívané budovy niekdajších škôl. Propagáciu obcí je potrebné koordinovať v súčinnosti s celým mikroregiónom aj širším regiónom.

Skvalitňovanie riadenia obcí, zvýšenie kvality služieb poskytovaných samosprávou, znižovanie administratívnej záťaže na úradoch obcí, elektronizácia verejnej správy a územnej samosprávy sú oblasti, ktoré musia obce a ich manažment riešiť, aby samospráva mohla plniť stále náročnejšie úlohy a vytvárať podmienky pre udržanie kvality života. Zabezpečenie väčšej účasti občanov na rozhodovaní, rozvoj občianskych iniciatív a celkové zlepšenie komunikácie s obyvateľmi obcí sú oblasti, pri ktorých sa môže posilniť transparentné riadenie obcí a môže sa dospieť k väčšej aktivite občanov, ich stotožneniu sa s obcou a využiť tak občiansky potenciál pre rozvoj obcí a celého mikroregiónu.

GLOBÁLNY CIEĽ: SPOJENIE ÚSILIA SAMOSPRÁVY A PODNIKATEĽOV

- ☐ Podporovať spoluprácu medzi ekonomickými subjektmi, napomáhať vytváraniu strategických partnerstiev.
- ☐ Budovať pozíciu obcí ako ústretovej lokality pre investície v oblasti poľnohospodárstva, poľovníctva, rybárstva, podnikania v nich a podpory nových ekonomických subjektov.
- ☐ Vytvárať stimulujúcu podnikateľskú atmosféru v prospech usídľovania sa malých a stredných podnikateľov, hlavne v oblasti poľnohospodárstva a cestovného ruchu, ale aj väčších spoločností, presviedčať o výhodnosti lokality nielen vzhľadom k potenciálu vzdelanostného zázemia, ale aj okolitého regiónu.
- ☐ Spravovať obce a usmerňovať ich rozvoj efektívne a transparentne, zvyšovať kvalitu a dostupnosť služieb samosprávy v prospech občanov aj podnikateľov.
- ☐ Podporovať pozitívny vzťah občanov k obciam ich aktívnym zapájaním do rozhodovania a aktívnym reagovaním na ich potreby.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ROZVOJ TRADIČNÝCH MOŽNOSTÍ PODNIKANIA

- ☐ Pripraviť ekonomické podmienky, stimuly a nástroje na podporu nových podnikateľských subjektov.
- ☐ Vysporiadať pozemky a pripraviť podmienky pre podnikateľov a drobných remeselníkov.
- ☐ Zvýšiť prístup podnikateľov k programom malého a stredného podnikania.
- ☐ Zapájať podnikateľov do možností získať nenávratné finančné príspevky na podporu podnikania v poľnohospodárstve a v tradičných remeslách a službách.
- ☐ Vytvoriť prostredie uľahčujúce rozvoj nového podnikania.
- ☐ Podporiť vznik a rozvoj služieb v cestovnom ruchu a súvisiacich služieb a propagácie tradícií.

ÚZEMNÝ CIEĽ: VYUŽÍVANIE ĽUDSKÉHO A PRÍRODNÉHO POTENCIÁLU

- ☐ Podporovať vznik komplexných služieb cestovného ruchu v nadväznosti na poľnohospodárske, poľovnícke a rybárske tradície.
- ☐ Zabezpečiť modernizáciu náučných chodníkov a cyklotrás, spájajúcich atrakcie a služby cestovného ruchu v jednotlivých obciach.
- ☐ Vytvárať podmienky pre vznik a rozvoj tradičných remeselných dvorov s kvalitnými službami, ponukou tradičných poľnohospodárskych výrobkov aj propagáciou územia a zvyklostí.
- ☐ Využiť kvalitu životného prostredia a čistotu ovzdušia a rozvíjať možnosti ozdravných a relaxačných pobytov detí, mládeže aj seniorov.
- ☐ Zachovať drobnú poľnohospodársku výrobu nezávadných potravín a výrobkov v obciach.

20.4 HIERARCHIA STRATEGICKÝCH CIEĽOV A PRIORÍT

VÍZIA	Obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa v roku 2022 sú prosperujúce obce, ktoré svojou aktívnou činnosťou a rozvojom v prospech obyvateľov motivujú ľudí trvalo sa v obciach usadiť a vychovávať tu ďalšiu generáciu – čo má pozitívny vplyv na stabilizovaný demografický vývoj obcí aj celého regiónu. Obyvatelia už nemusia za prácou cestovať do zahraničia, ale vedia sa uplatniť v obciach a blízkom okolí, či regiónu. Obce majú vybudovanú kvalitnú a modernú technickú infraštruktúru ústretovú pre životné prostredie, obecné komunikácie a dostatok oddychových zón a zelene vo svojich centrách. Obyvatelia prosperujú v obnovených tradičných činnostiach, pracujú na malých farmách, v sadoch a predávajú svoje kvalitné a ekologicky nezávadné poľnohospodárske produkty na predaj obyvateľom okolia a širšieho regiónu, ale aj lokálnym spracovateľom a výrobcom potravín. Podnikateľské prostredie je sústredené na využívanie miestnych zdrojov v oblasti služieb a cestovného ruchu, zabezpečuje lepšie uspokojenie životných potrieb občanov aj návštevníkov regiónu a zároveň zachováva kvalitu životného prostredia pre budúce generácie. Obyvatelia obcí sú hrdí na svoje tradície, tešia sa záujmu návštevníkov regiónu a organizovaním pravidelných sezónnych akcií vedia do obcí prilákať stále viac turistov z blízkeho okolia aj zo vzdialenejších regiónov.								
	PRIORITA 1 ĽUDIA A KVALITA ŽIVOTA			PRIORITA 2 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE			PRIORITA 3 EKONOMICKÝ ROZVOJ A RIADENIE OBCÍ		
GLOBÁLNY CIEĽ	STABILIZÁCIA OBCÍ			ZVYŠOVANIE KVALITY ŽIVOTA			SPOJENIE ÚSILIA SAMOSPRÁVY A PODNIKATEĽOV		
	OPATRENIE 1.1.1	OPATRENIE 1.1.2		OPATRENIE 2.1.1	OPATRENIE 2.1.2	OPATRENIE 2.1.3	OPATRENIE 3.1.1	OPATRENIE 3.1.2	OPATRENIE 3.1.3
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	ZVÝŠENIE MIERY ZAMESTNANOSTI			TRVALÝ ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA			ROZVOJ TRADIČNÝCH MOŽNOSTÍ PODNIKANIA		
	OPATRENIE 1.2.1	OPATRENIE 1.2.2		OPATRENIE 2.2.1	OPATRENIE 2.2.2		OPATRENIE 3.2.1	OPATRENIE 3.2.2	OPATRENIE 3.2.3
ÚZEMNÝ CIEĽ	ZLEPŠENIE OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI			OCHRANA PRÍRODNÉHO A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA			VYUŽÍVANIE ĽUDSKÉHO A PRÍRODNÉHO POTENCIÁLU		
	OPATRENIE 1.3.1	OPATRENIE 1.3.2	OPATRENIE 1.3.3	OPATRENIE 2.3.1	OPATRENIE 2.3.2	OPATRENIE 2.3.3	OPATRENIE 3.3.1	OPATRENIE 3.3.2	OPATRENIE 3.3.3
	OPATRENIE 1.3.4	OPATRENIE 1.3.5	OPATRENIE 1.3.6	OPATRENIE 2.3.4	OPATRENIE 2.3.5	OPATRENIE 2.3.6			

21. ZÁPIS O VEREJNOM PREROKOVANÍ STRATEGICKEJ ČASTI PLÁNU ROZVOJA OBCÍ LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA

Starostovia obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa sa spolu so starostami ďalších obcí mikroregiónu Sekčov - Topľa sa stretli 30. 9. 2015 na spoločnom prerokovaní strategickej časti Plánu rozvoja obcí v kultúrnom dome v Raslaviciach. Stretnutie predchádzala aktívna osobná a elektronická komunikácia medzi spracovateľom a jednotlivými starostami. Na spoločnom prerokovaní starostovia súhlasili s vymedzením strategickej časti Plánu rozvoja obcí ako aj s vymedzením Priorít a Cieľov. Pre programovú časť Plánu rozvoja boli identifikované potrebné budúce aktivity, ktoré sú pre rozvoj jednotlivých obcí nevyhnutné. Starostovia obcí zaviazali spracovateľa implementovať všetky aktivity v programovej časti dokumentu.

C. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť Programu rozvoja obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa obsahuje Opatrenia a v rámci nich jednotlivé Aktivity na zabezpečenie realizácie Programu rozvoja obcí. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie globálnych, špecifických aj územných cieľov identifikovaných v strategickej časti dokumentu.

22. PREHĽAD OPATRENÍ A AKTIVÍT

22.1

PRIORITA 1

ĽUDIA A KVALITA ŽIVOTA

GLOBÁLNY CIEĽ: STABILIZÁCIA OBCÍ

Opatrenie 1.1.1

Využívanie ekonomických a legislatívnych nástrojov a podpora výhodných podmienok pre domácych podnikateľov a farmárov

Aktivity:

- ☐ Vysporiadanie pozemkov pre budovanie malých prevádzok a prevádzok na spracovanie poľnohospodárskej produkcie v obciach
- ☐ Vysporiadanie pozemkov pre budovanie priemyselných zón v snahe podporiť príliv priamych investorov
- ☐ Vybudovanie technickej a prístupovej infraštruktúry k centráм prevádzok a k priemyselným zónam
- ☐ Marketing obcí vo vzťahu k podnikateľom a aktívna prezentácia podnikateľských príležitostí a vhodného vzdelanostného zázemia obcí, regiónu

Opatrenie 1.1.2

Zvyšovanie kvality života obyvateľov a dostupnosti bývania v obciach

Aktivity:

- ☐ Príprava projektovej dokumentácie na bytovú výstavbu
- ☐ Vysporiadanie pozemkov pre bytovú výstavbu
- ☐ Výstavba a rekonštrukcia obecných bytov v bytových domoch
- ☐ Príprava projektovej dokumentácie na výstavbu nízkošandardných bytov
- ☐ Vysporiadanie pozemkov pre výstavbu nízkošandardných bytov
- ☐ Výstavba obecných nízkošandardných bytov v bytových domoch
- ☐ Výstavba technickej infraštruktúry pre obecné domy s bytmi a individuálne domy
- ☐ Podpora individuálnej bytovej výstavby
- ☐ Obnova a modernizácia bytového fondu za účelom energetickej efektívnosti budov
- ☐ Vytvorenie registra bývania v obciach (voľné byty, domy, stavebné pozemky)
- ☐ Motivácia prílevu nových obyvateľov a mladé rodiny daňovými úľavami, prázdninami

Opatrenie 1.1.3

Vytvorenie podmienok bezpečného života obyvateľov obcí, ochrany ich majetku aj ochrany majetku obcí

Aktivity:

- ☐ Vybudovanie a modernizácia kamerového systému vo verejných priestoroch obcí, kamerové monitorovanie centier obcí aj odľahlých častí obcí a cintorínov
- ☐ Podpora rozširovania osobných bezpečnostných signalizačných zariadení seniorov

Opatrenie 1.1.4

Podpora aktívnej činnosti mimovládnych organizácií, spolkov a združení

Aktivity:

- ☐ Podpora vzniku, činnosti a inštitucionálneho rozvoja neziskových organizácií pôsobiacich v oblasti sociálnej a zdravotníckej pomoci
- ☐ Vytváranie a podpora vytvárania neziskových organizácií zaoberajúcich sa voľnočasovými aktivitami
- ☐ Vybudovanie a modernizácia komunitných centier pre marginalizovanú skupinu obyvateľov
- ☐ Materiálne zabezpečenie a podpora pravidelnej klubovej a krúžkovej činnosti žiakov a mládeže v mimovyučovacom čase
- ☐ Začlenenie seniorov do veku primeraných aktivít rozvoja obcí

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ZVÝŠENIE MIERY ZAMESTNANOSTI

Opatrenie 1.2.1

Rozvoj aktívnej politiky trhu práce, posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce

Aktivity:

- ☐ Podpora informovanosti rodičov a žiakov pri výbere štúdia po ukončení základnej školy v nadväznosti na potreby trhu práce
- ☐ Poskytovanie pravidelných informácií o potrebách trhu práce aj o aktívnej politike zamestnanosti v rámci kraja a príľahlých regiónov
- ☐ Poskytovanie pravidelných informácií o možnostiach vzdelávania sa s prepojením na potreby trhu práce
- ☐ Organizovanie školení, tréningov a rekvalifikačných kurzov pre nezamestnaných a ohrozených nezamestnanosťou
- ☐ Zavádzanie aktivít a inovatívnych prístupov zameraných na tých, ktorí vstupujú po prvý krát na trh práce
- ☐ Podpora zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľov s dôrazom na marginalizované skupiny obyvateľstva
- ☐ Využívanie aktívnych činností a absolventskej praxe v obciach
- ☐ Zapájanie obyvateľov do manažovania a realizácie obecných projektov

Opatrenie 1.2.2

Zvýšenie kvalifikácie pracovnej sily vstupujúcej na trh práce

Aktivity:

- ☐ Zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky podporou prístupu ku kvalitnému predškolskému, základnému a sekundárnemu vzdelaniu
- ☐ Zlepšenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu, obnova zručností a spôsobilostí pracovnej sily
- ☐ Pravidelná analýza potrieb podnikateľských subjektov pôsobiacich v regióne
- ☐ Podpora vzdelávania v oblasti remeselných zručností
- ☐ Podpora odborného a remeselného vzdelávania pre ľudí zo sociálne znevýhodneného prostredia

ÚZEMNÝ CIEĽ: ZLEPŠENIE OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Opatrenie 1.3.1

Budovanie zázemia sociálneho zabezpečenia v obciach

Aktivity:

- ☐ Vytvorenie a permanentná aktualizácia databázy potrieb sociálnych a zdravotníckych služieb obyvateľov obcí
- ☐ Rekonštrukcia a modernizácia nehnuteľnosti vo vlastníctve obcí za účelom poskytnutia služieb a starostlivosti seniorom
- ☐ Rekonštrukcia a modernizácia nehnuteľnosti vo vlastníctve obcí za účelom poskytnutia priestoru pre základnú zdravotnú starostlivosť
- ☐ Rekonštrukcia a modernizácia nehnuteľností vo vlastníctve obcí za účelom vytvorenia komunitných centier
- ☐ Vybudovanie, materiálne zabezpečenie a modernizácia centier poskytovania sociálnych a zdravotníckych služieb s dennou starostlivosťou (škôlka pre seniorov)
- ☐ Vybudovanie, materiálne zabezpečenie a modernizácia centra a poskytovanie kvalitných sociálnych a zdravotníckych služieb pre starších ľudí, odkázaných na stálu starostlivosť
- ☐ Vybudovanie a materiálne zabezpečenie domovov dôchodcov rodinného typu
- ☐ Vytvorenie a stabilizácia systému terénnej opatrovateľskej služby pre seniorov
- ☐ Stabilizácia systému poskytovania stravovacích služieb pre seniorov
- ☐ Zabezpečenie preventívnych opatrení pre mládež aj dospelých ohrozených drogovými a ostatnými závislosťami, podpora poradenskej činnosti a osvedy

Opatrenie 1.3.2

Modernizácia a rozvoj základnej infraštruktúry služieb

Aktivity:

- ☐ Podpora rovnomerného rozšírenia ponuky služieb a rozvoja služieb občianskej vybavenosti
- ☐ Podpora a vytváranie podmienok pre poskytovanie tradičných pekárenských a cukrárenských služieb
- ☐ Vybudovanie a modernizácia trhoviska, centra predaja miestnych poľnohospodárskych produktov, potravín a remeselných výrobkov
- ☐ Podpora odbytu miestnych poľnohospodárskych produktov „z dvora“ pre obyvateľov obcí a okolia
- ☐ Podpora odbytu miestnych remeselných výrobkov a služieb pre obyvateľov obcí a okolia
- ☐ Vybudovanie, rekonštrukcia a modernizácia domu smútku

Opatrenie 1.3.3

Stabilizácia siete predškolských a školských zariadení v obciach

Aktivity:

- ☐ Stabilizácia základných škôl (1. stupeň)
- ☐ Rozšírenie základných škôl
- ☐ Stabilizácia predškolských zariadení v obciach
- ☐ Rozšírenie kapacity a dobudovanie materských škôl
- ☐ Rekonštrukcia interiérového vybavenia a technického zázemia základných škôl
- ☐ Rekonštrukcia interiérového vybavenia a technického zázemia materských škôl
- ☐ Podpora tvorby a propagácie zaujímavých a atraktívnych vzdelávacích programov na školách
- ☐ Komunikácia a podpora komunikácie „škola – rodičia“ pri usmerňovaní ďalšieho výberu vzdelávania u žiakov
- ☐ Podpora vytvárania neziskového združenia priaznivcov školy a predškolských zariadení so samostatnou právnou subjektivitou k prijímaniu grantových prostriedkov pre rozvoj škôl a predškolských zariadení
- ☐ Organizovanie propagácie škôl aktivitami dní otvorených dverí
- ☐ Prezentácia kvality škôl a výsledkov žiakov
- ☐ Podpora propagácie škôl na web stránke
- ☐ Organizovanie propagácie predškolských zariadení aktivitami dní otvorených dverí
- ☐ Prezentácia kvality predškolských zariadení a výsledkov detí
- ☐ Podpora propagácie predškolských zariadení na web stránke obcí

Opatrenie 1.3.4

Zlepšovanie vybavenosti a podporovanie využiteľnosti škôl, zavádzanie progresívnych foriem výučby a praktických zručností

Aktivity:

- ☐ Rozširovanie a modernizácia vybavenosti škôl a predškolských zariadení
- ☐ Nákup interaktívnych didaktických pomôcok pre školy
- ☐ Podpora zavádzania vzdelávacích programov zameraných na motiváciu pre remeselné zručnosti a vzťah k poľnohospodárstvu
- ☐ Podpora výmenných pobytov žiakov s partnerskými školami v zahraničí
- ☐ Podpora žiakov aktívne sa zapájať do vedomostných a športových súťaží
- ☐ Podpora modernizácie starostlivosti o deti v predškolskom veku, nákup moderných a interaktívnych hračiek
- ☐ Podpora individuálneho vzdelávania detí mimoriadne talentovaných a nadaných
- ☐ Podpora individuálneho vzdelávania detí zo znevýhodneného prostredia
- ☐ Podpora individuálneho vzdelávania v rámci integrácie žiakov so zdravotným postihnutím
- ☐ Podpora psychologicko-pedagogického poradenstva pre deti
- ☐ Podpora alternatívnych metód vyučovania
- ☐ Podpora zvyšovania kvalifikácie učiteľov a ich ďalšieho vzdelávania

Opatrenie 1.3.5

Rozvoj záujmovej činnosti, športových aktivít a kultúrnych podujatí

Aktivity:

- ☐ Podpora obyvateľov obcí v záujmovej činnosti, generačnej spolupráci a práci s deťmi
- ☐ Organizovanie pravidelných športových podujatí
- ☐ Výstavba a modernizácia športových klubov
- ☐ Nákup športového náčinia a náradia
- ☐ Výstavba, modernizácia a údržba multifunkčných ihrísk
- ☐ Výstavba, modernizácia a údržba detských ihrísk
- ☐ Výstavba, modernizácia a údržba športovo-relaxačnej zóny
- ☐ Organizovanie tradičných kultúrnych podujatí
- ☐ Výstavba, modernizácia a údržba domu kultúry
- ☐ Nákup interiérového vybavenia domu kultúry
- ☐ Výstavba, modernizácia a údržba amfiteátra pre hromadné podujatia
- ☐ Podpora prezentácie výsledkov záujmovej činnosti a tvorby doma aj v zahraničí
- ☐ Podpora aktívneho a zdravého starnutia

Opatrenie 1.3.6

Podpora miestnych kultúrnych, spoločenských a folklórnych tradícií

Aktivity:

- ☐ Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho dedičstva obcí a atrakcií obcí
- ☐ Podpora a propagácia folklórnych a spoločenských podujatí a aktivít
- ☐ Podpora a propagácia poľnohospodárstva, poľovníctva, rybárstva a aktivít s nimi spojených
- ☐ Podpora a propagácia tradičnej remeselnej výroby
- ☐ Vydanie publikácie o obciach a vydávanie ďalších printových materiálov, kalendárov
- ☐ Výstavba a vybavenie Múzea tradícií – stála expozícia sedliackeho domu
- ☐ Podpora a propagácia zberateľskej činnosti dobových artefaktov

22.2

PRIORITA 2

TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

GLOBÁLNY CIEĽ: ZVYŠOVANIE KVALITY ŽIVOTA

Opatrenie 2.1.1

Zlepšovanie dopravnej infraštruktúry obcí

Aktivity:

- ☐ Výstavba, oprava a rekonštrukcia chodníkov v obciach
- ☐ Výstavba, oprava a rekonštrukcia chodníkov na cintorínoch
- ☐ Výstavba, oprava a rekonštrukcia mostov ponad malé vodné toky
- ☐ Výstavba, oprava a modernizácia parkovacích a odstavných plôch
- ☐ Výstavba, oprava a rekonštrukcia miestnych komunikácií
- ☐ Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia
- ☐ Odstránenie bariér pre imobilných a starších občanov
- ☐ Budovanie a modernizácia bezpečnostného dopravného značenia
- ☐ Budovanie spomaľovačov a regulácia rýchlosti prechádzajúcich motorových vozidiel
- ☐ Budovanie bariér na zníženie hlučnosti a prašnosti pri hlavných komunikáciách
- ☐ Budovanie bezpečnostných bariér na elimináciu nebezpečných úsekov, vybudovanie bezpečnostného zábradlia

Opatrenie 2.1.2

Rozvoj dopravnej obslužnosti obcí

Aktivity:

- ☐ Podpora posilnenia regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov
- ☐ Zabezpečovanie dopravy seniorov do zdravotníckych zariadení
- ☐ Zabezpečovanie dopravy detí a žiakov pri dochádzke do škôl mimo obcí
- ☐ Budovanie, rekonštrukcia a modernizácia prístreškov na čakanie dopravy
- ☐ Podpora vývoja ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov a propagácia trvalo udržateľnej obecnej/regionálnej mobility
- ☐ Podpora efektívneho a komfortného prepojenia obcí s väčšími centrami verejnou dopravou
- ☐ Podpora drobných poskytovateľov verejnej dopravy
- ☐ Podpora dopravy využívajúcej alternatívne pohonné látky

Opatrenie 2.1.3

Zlepšenie vzhľadu obcí a zvyšovanie atraktivity verejných priestranstiev

Aktivity:

- ☐ Výsadba a údržba zelene v obciach s ambíciou zväčšiť celkovú plochu zelene v obciach
- ☐ Výsadba a údržba obecných parčíkov
- ☐ Modernizácia a jednotný imidž zábran, informačných tabúl a ďalšieho mobiliáru v obciach
- ☐ Inštalácia a údržba prvkov obecných mobiliárov
- ☐ Výstavba a údržba prístrešku - altánku
- ☐ Oprava a rekonštrukcia centier obcí
- ☐ Pravidelná údržba čistoty verejných priestranstiev, vrátane cintorína
- ☐ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia oddychových zón v obciach
- ☐ Inštalovanie a obnova informačných tabúl v obciach
- ☐ Súťaž vo vzhľade domov a dvorov
- ☐ Účasť obyvateľov na projektoch utvárania verejných priestranstiev

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: TRVALÝ ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

Opatrenie 2.2.1

Výstavba, rozvoj a modernizácia technickej infraštruktúry

Aktivity:

- ☐ Podpora investícií do infraštruktúry, ktoré občanom poskytujú základné služby v oblastiach energie, životného prostredia, dopravy a informačných a komunikačných technológií
- ☐ Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie kanalizačného potrubia v obciach
- ☐ Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie čističiek odpadových vôd v obciach
- ☐ Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie vodovodného potrubia v obciach
- ☐ Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie plynového potrubia v obciach
- ☐ Rekonštrukcia a modernizácia obecných rozhlasov
- ☐ Propagácia nízkouhlíkových stratégií pre obce/mikroregión
- ☐ Podpora a postupné zavádzanie distribučných systémov s nízkymi úrovňami napätia
- ☐ Príprava a podpora obcí na modernizáciu a kapacitné rozširovanie rozvodu elektrickej energie
- ☐ Podpora obcí pri zavádzaní optických káblov a výstavbe televíznych a telekomunikačných prijímačov a rádiokomunikačných sietí
- ☐ Podpora zabezpečenia ochrany údajov, vírusová a digitálna ochrana prevádzky sietí a služieb, bezpečnosť internetových transakcií, ako aj zabezpečenie bezpečnosti vybavenia pre konečných užívateľov

Opatrenie 2.2.2

Podpora ekologického nakladania s odpadom

Aktivity:

- ☐ Likvidácia ekologických záťaží a nelegálnych skládok odpadu
- ☐ Vybudovanie a modernizácia zberného dvora
- ☐ Nákup nových nádob pre separované komodity
- ☐ Projektová, technologická a pozemková príprava na vybudovanie skládky pre biologicky rozložiteľné odpady
- ☐ Vybudovanie a modernizácia obecnej skládky pre biologicky rozložiteľné odpady
- ☐ Organizovanie informačnej kampane na podporu individuálnych skládok biologicky rozložiteľných odpadov a domáceho kompostovania
- ☐ Podpora kompostovania a využívania bioodpadu
- ☐ Vybudovanie a modernizácia areálu na spracovanie dreveného odpadu
- ☐ Technické a strojové vybavenie areálu na spracovanie dreveného odpadu
- ☐ Rozšírenie komodít a modernizácia separovaného zberu odpadu v obciach
- ☐ Aktívna motivácia obyvateľov k separovaniu odpadu
- ☐ Osveta obyvateľov zameraná na ekologické nakladanie s odpadom
- ☐ Podpora vzdelávania a osvetu separovania odpadu u detí a žiakov

ÚZEMNÝ CIEĽ: OCHRANA PRÍRODNÉHO A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

Opatrenie 2.3.1

Podpora úsporného nakladania s energiami a využívanie obnoviteľných zdrojov energie

Aktivity:

- ☐ Rekonštrukcia obecných budov s ambíciou zníženia energetickej zaťaženia a úspory energií
- ☐ Podpora energetickej efektívnosti súkromných domov
- ☐ Propagácia výroby a podpora distribúcie obnoviteľných zdrojov energie
- ☐ Príprav pozemkov na výstavbu a podpora výstavby slnečných kolektorov
- ☐ Podpora využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach a v sektore bývania
- ☐ Podpora a postupné zavádzanie inteligentných distribučných systémov s nízkymi úrovňami napätia
- ☐ Osveta o možnostiach úspor energie a obnoviteľných zdrojoch energie vrátane zdrojov ich financovania

- ☐ Podpora využitia technológií k úspore energie
- ☐ Využívanie alternatívnych zdrojov energie, obzvlášť biomasy

Opatrenie 2.3.2

Ochrana podzemných a povrchových vôd

Aktivity:

- ☐ Riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis
- ☐ Dostavba a modernizácia kanalizačných sietí a čistiarní odpadových vôd

Opatrenie 2.3.3

Zapojenie obcí do riešenia protipovodňových opatrení a ochrany pred následkami klimatických zmien

Aktivity:

- ☐ Spolupráca obcí so zodpovednými inštitúciami na vytváranie protipovodňových opatrení
- ☐ Zabezpečovanie prevencie povodňových udalostí udržiavaním priepustnosti verejných kanálov a ostatných malých vodných tokov
- ☐ Odstraňovanie následkov povodní
- ☐ Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy
- ☐ Zabezpečenie a podpora zabezpečenia investícií, zariadení a opatrení proti vysychaniu vody v extrémnych horúčavách
- ☐ Zabezpečenie a podpora zabezpečenia investícií, zariadení a opatrení proti zosuvom pôdy
- ☐ Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof
- ☐ Osveta obyvateľov pre zvládanie prírodných katastrof

Opatrenie 2.3.4

Revitalizácia pôdy a riečnych systémov v obciach

Aktivity:

- ☐ Obnova prirodzenej funkcie tokov
- ☐ Zlepšenie a revitalizácia obecného prostredia vrátane regenerácie opustených priemyselných (poľnohospodárskych) lokalít a zníženia miery znečistenia pôdy a vzduchu
- ☐ Zvyšovanie retenčnej schopnosti krajiny
- ☐ Zachytávanie vody v mieste jej dopadu
- ☐ Zabezpečenie prirodzenej funkcie lesa vo vzťahu k vode
- ☐ Spevňovanie brehov vodných tokov a podpora udržiavania rázu krajiny
- ☐ Údržba riečnych a potokových koryt

Opatrenie 2.3.5

Obnova a údržba poľných ciest a zelene v krajine

Aktivity:

- ☐ Spevňovanie, udržiavanie a obnova poľných ciest a ciest medzi poľnohospodárskymi pozemkami
- ☐ Budovanie a údržba odstavných plôch pre parkovanie návštevníkov fariem
- ☐ Zabezpečovanie a obnova prirodzenej funkcie lesa, stavanie hrádzok pre reguláciu vody
- ☐ Výsadba a údržba líniovej zelene pozdĺž ciest
- ☐ Údržba trávnatých plôch a neobrábanej pôdy

Opatrenie 2.3.6

Obnova a údržba historických a kultúrnych pamiatok, budov a pamätníkov

Aktivity:

- ☐ Obnova a údržba historických pamiatok
- ☐ Obnova a údržba historických budov
- ☐ Vybudovanie služieb hygienickej obsluhy v lokalitách pamiatok
- ☐ Vybudovanie Múzea tradícií – pôvodného sedliackeho domu
- ☐ Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a údržba hasičskej zbrojnice

22.3

PRIORITA 3

EKONOMICKÝ ROZVOJ A RIADENIE OBCÍ

GLOBÁLNY CIEĽ: SPOJENIE ÚSILIA SAMOSPRÁVY A PODNIKATEĽOV

Opatrenie 3.1.1

Stabilizácia existujúcich podnikateľov, podpora ich rozvoja a motivácia nových podnikateľov

Aktivity:

- ☐ Vytvorenie a schválenie motivačných podmienok a obecnej legislatívy obcí pre vstup domácich malých podnikateľov a farmárov
- ☐ Vysporiadanie pozemkov a vybudovanie technickej infraštruktúry zóny pre podnikateľov
- ☐ Rekonštrukcia a podpora rekonštrukcie budov a prevádzkových priestorov, ktoré sú potrebné na zabezpečenie rozvoja podnikateľov, poľnohospodárov, remeselných dvorov a služieb
- ☐ Podpora a motivácia novo vzniknutých podnikateľov, samostatne hospodáriacich roľníkov a živnostníkov vo výrobnom, spracovateľskom a remeselnom sektore a službách dostupnými ekonomickými a legislatívnymi nástrojmi obcí
- ☐ Podpora investícií do infraštruktúry, ktoré občanom poskytujú základné služby v oblastiach energie, životného prostredia, dopravy a informačných a komunikačných technológií
- ☐ Podpora rozvoja vnútorného potenciálu, najmä malých podnikateľov a služieb vytváraním sietí, spolupráce a výmeny skúseností medzi obcami a regiónmi
- ☐ Podpora a motivácia malých a stredných podnikateľov, ktorí využívajú domáce suroviny
- ☐ Rekonštrukcia a modernizácia predajných objektov a nákup technológií a zariadení pre doplnkovú výrobu a spracovanie tradičných poľnohospodárskych produktov, materiálov a výrobkov
- ☐ Organizovanie pravidelných trhov a workshopov – vytváranie väzieb medzi malým a stredným podnikaním v regióne a kraji
- ☐ Podpora marketingu domácich podnikateľov, farmárov, poľovníkov, rybárov, remeselníkov a motivácia občanov využívať služby a nakupovať produkty a tovary od nich
- ☐ Podpora a vytváranie akčných plánov zamestnanosti na všetkých úrovniach a podpora nepretržitého rozvoja partnerských štruktúr na miestnej úrovni

Opatrenie 3.1.2

Zvyšovanie informovanosti a využívanie programov rozvoja malého a stredného podnikania

Aktivity:

- ☐ Propagácia a pravidelné informácie pre podnikateľov o možnostiach využívania grantov a programov zo štrukturálnych fondov
- ☐ Zapájanie miestnych podnikateľov do prípravy a realizácie projektov a grantov v prospech rozvoja obce a podnikateľského prostredia
- ☐ Pravidelné informácie o vzdelávacích programoch pre podnikateľov
- ☐ Pomoc obcí a podpora podnikateľov pri ich využívaní grantov a ďalších podporných programov
- ☐ Aktívna spolupráca obcí s podnikateľmi pri tvorbe ich projektov a následnej realizácii získaných programov

Opatrenie 3.1.3

Modernizácia technického a technologického zázemia obecných úradov a online dostupnosť služieb a portálov verejnej správy občanom a podnikateľom

Aktivity:

- ☐ Nákup a modernizácia technického vybavenia a notebookov pre obecné úrady
- ☐ Nákup a technické zabezpečenie informačných systémov obcí a ich úradov
- ☐ Nákup a tvorba softwaru pre komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty
- ☐ Nákup a tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie elektronických služieb pre občanov v obciach
- ☐ Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti nových informačných technológií a aplikácie nových softwarov pre pracovníkov obcí na obecných úradoch

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ROZVOJ TRADIČNÝCH MOŽNOSTÍ PODNIKANIA

Opatrenie 3.2.1

Stabilizácia a rozvoj poľnohospodárskej produkcie a výroby potravín v obciach

Aktivity:

- ☐ Podpora zlepšenia a zlepšenie obhospodarovania pôdy
- ☐ Podpora rozšírenia obhospodarovanej pôdy
- ☐ Podpora rozšírenia výsadby ovocných sádov a pestovania malého kríkového ovocia
- ☐ Podpora mladých farmárov, podpora obcí pri zakladaní rodinných fariem, poľnohospodárskych dvorov a ďalších drobných podnikateľov v poľnohospodárstve
- ☐ Propagácia účinného využívania zdrojov a podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmene klímy v sektoroch poľnohospodárstva a potravinárstva so zameraním na zvýšenie účinnosti využitia vody v poľnohospodárstve, zvýšenie účinnosti využitia energie v poľnohospodárstve a pri spracovaní potravín, uľahčenie dodávok a využitia obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely biohospodárstva, zníženie emisií oxidu dusného a metánu z poľnohospodárstva
- ☐ Podpora sekvestrácie oxidu uhličitého v poľnohospodárstve
- ☐ Podpora obnovy a obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov závislých od poľnohospodárstva
- ☐ Podpora konkurencieschopnosti všetkých druhov poľnohospodárskej produkcie
- ☐ Modernizácia, oprava a budovanie poľných prístupových ciest, inžinierskych sietí a ďalšej technickej podpory pre zlepšenie výroby v poľnohospodárstve a ochrany životného prostredia
- ☐ Podpora projektov a investičných aktivít na ochranu životného prostredia a výrobu ekologicky nezávadných potravín
- ☐ Podpora pracovnej mobility a pomoc obcí zamestnať sa v poľnohospodárstve trvale alebo v sezónnych prácach ľuďom bez vzdelania a ďalším uchádzačom o zamestnanie

Opatrenie 3.2.2

Podpora rozvoja rybného hospodárstva

Aktivity:

- ☐ Podpora výstavby nových chovných zariadení a sádok
- ☐ Podpora zachovania špecifických genetických vlastností populácií chovaných miestnych línií a pôvodných línií a druhov rýb
- ☐ Podpora rozšírenia chovu rýb v sladkovodnej aquakultúre
- ☐ Obstaranie a podpora obstarania chovných sádok
- ☐ Podpora obstarania a obstaranie technológií a postupov na zlepšenie kvality chovov
- ☐ Podpora výstavby výrobných zariadení, vrátane budov
- ☐ Nákup a podpora nákupu a zavedenia technológií a postupov na zlepšenie kvality výrobkov
- ☐ Podpora výstavby a výstavba hygienicko-sanitárnych režimov
- ☐ Podpora výstavby, výstavba a obstaranie technológií na znižovanie úrovne znečisťovania životného prostredia, vypracovanie marketingových plánov, vrátane zlepšenia podmienok predaja
- ☐ Podpora výstavby a výstavba zariadení potrebných na odber, čerpanie a recirkuláciu vody, meranie prietokov vody
- ☐ Propagácia a podpora propagácie rybích výrobkov

Opatrenie 3.2.3

Stabilizácia odbytu poľnohospodárskych produktov a výrobkov a podpora remeselných dvorov a služieb

Aktivity:

- ☐ Podpora a propagácia pravidelného predaja poľnohospodárskych produktov a domácich potravín „z dvora“ v obciach a v regióne
- ☐ Podpora a propagácia predaja ovocia z ovocných sádov a malého kríkového a lesného ovocia
- ☐ Podpora a propagácia rybích produktov a špecialít

- ❑ Pravidelné organizovanie dožiniek, poľných slávností a podujatí spojených s produkciou fariem, obecných trhov so zameraním na ochutnávku a predaj miestnych špecialít, kulinárske špeciality a nezávadné potraviny
- ❑ Marketing kvalitných poľnohospodárskych produktov vo vzťahu k obyvateľom regiónu
- ❑ Podpora konkurencieschopnosti všetkých druhov poľnohospodárskej produkcie
- ❑ Podpora integrácie primárnych výrobcov do potravinového reťazca pomocou systémov kvality, propagácie na miestnych trhoch a krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií
- ❑ Podpora manažmentu rizika poľnohospodárskych podnikov a fariem v obciach
- ❑ Podpora vzniku kooperačných väzieb medzi poľnohospodármi a výrobcami domácich potravín v regióne

ÚZEMNÝ CIEĽ: VYUŽÍVANIE ĽUDSKÉHO A PRÍRODNÉHO POTENCIÁLU

Opatrenie 3.3.1

Rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu

Aktivita:

- ❑ Výstavba a modernizácia priestorov na stálu propagáciu a predaj farmárskej produkcie
- ❑ Výstavba a modernizácia priestorov na stálu propagáciu a predaj poľovníckej a rybárskej produkcie
- ❑ Výstavba a modernizácia remeselných dvorov a dielní na výroby tradičných produktov
- ❑ Výstavba a modernizácia výhliadky pre turistov a návštevníkov
- ❑ Výstavba a modernizácia prístupovej komunikácie k výhliadke
- ❑ Výstavba a podpora investícií do výstavby tematického zábavného parku
- ❑ Výstavba a modernizácia prístupovej komunikácie k zábavnému parku
- ❑ Výstavba a modernizácia odstavných parkovacích plôch pri zábavnom parku
- ❑ Výstavba a modernizácia ubytovacích zariadení pre podporu cestovného ruchu
- ❑ Výstavba reštaurácií
- ❑ Vybudovanie informačných a náučných tabúl v obciach a okolí so zameraním na ponuku špecialít a atrakcií v mikroregióne
- ❑ Zriadenie a obnova informačnej kancelárie
- ❑ Inštalácia medzinárodne uznávaných turistických značení atraktivít cestovného ruchu (kultúrne, technické, historické pamiatky a prírodné atraktivity)
- ❑ Vybudovanie a údržba náučných chodníkov
- ❑ Výstavba cyklotrasy
- ❑ Výstavba bežeckej lyžiarskej trate
- ❑ Podpora podnikania a vytvárania služieb v oblasti agroturistiky a aquakultúry

Opatrenie 3.3.2

Propagácia obcí

Aktivita:

- ❑ Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho dedičstva obcí so zreteľom na poľnohospodárstvo, poľovníctvo a rybárstvo
- ❑ Vytvorenie krátkodobého marketingového plánu a strednodobej marketingovej a komunikačnej stratégie obcí, budovanie pozitívneho mediálneho obrazu obcí
- ❑ Realizácia marketingových výstupov, pravidelná propagácia aktivít a podujatí v obciach s cieľom prilákať návštevníkov z regiónu, kraja
- ❑ Pravidelná komunikácia s regionálnymi a celoštátnymi médiami, prezentácia pozitívnych výsledkov aj zaujímavostí obcí
- ❑ Budovanie komunikačných a informačných väzieb v mikroregióne, spolupráca s obcami, mestami v oblasti komunikácie s médiami
- ❑ Podpora a rozvoj projektov medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce
- ❑ Pravidelná účasť na regionálnych, národných aj medzinárodných veľtrhoch, obchodných misiách, odborných seminároch a konferenciách propagujúcich miestny cestovný ruch
- ❑ Vytvorenie propagačných materiálov obcí
- ❑ Budovanie imidžu obcí na základe histórie obcí, folklórnych tradícií, tvorby remeselných produktov a tradičných výrobkov, prírodných zdrojov, využitie potenciálu blízkosti hranice

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

- ❑ Investície do prezentácie kultúrnych aktivít (kultúrne podujatia, festivaly, prezentácie národného folklóru, zvykov a tradícií, kongresov a sympózií) a remeselných dvorov
- ❑ Podpora prezentácie príležitostí strávenia voľného času (propagácia degustácií špecialít a návštevy domácich fariem, cykloturistiky v spolupráci s okolitými obcami)

Opatrenie 3.3.3

Podpora podnikateľských aktivít a služieb v cestovnom ruchu

Aktivity:

- ❑ Podpora podnikateľov v oblasti služieb a doplnkových služieb v cestovnom ruchu
- ❑ Podpora účasti podnikateľov na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu doma a v zahraničí
- ❑ Prevádzkovanie malých predajných miest pre návštevníkov obcí s cieľom predaja tradičných výrobkov (ľudovo-umelecké výrobky a i.) a poľnohospodárskych produktov
- ❑ Podpora organizovania a organizovanie tradičných jarmokov a trhov
- ❑ Pravidelné informácie o využívaní dotačných programov pre podnikateľov v cestovnom ruchu
- ❑ Metodická a asistenčná podpora obcí malým a stredným podnikateľom v oblasti cestovného ruchu

23. INDIKÁTORY OPATRENÍ

Ambíciou Plánu rozvoja obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa je v najväčšej miere naplniť jeho očakávania. Programová časť Plánu rozvoja vo svojich Opatreniach a Aktivitách presne identifikuje potreby jednotlivých obcí. Tieto Aktivity upresňujú a dopĺňajú identifikátory a ich číselné (explicitné) vyjadrenie počiatočného a želaného stavu. Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov pre jednotlivé Opatrenia a sú zároveň aj základným faktorom pri tvorbe kritérií pre čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu. Na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým Opatreniam je možné takto jednoducho monitorovať priebežné plnenie a realizáciu jednotlivých Aktivít.

Tabuľka Merateľné ukazovatele realizácie aktivít

OPATRENIE		MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	STAV V ROKU 2015	STAV V ROKU 2022
1.1.1	Využívanie ekonomických a legislatívnych nástrojov a podpora výhodných podmienok pre domácich podnikateľov a farmárov	malé prevádzky	počet	0	8
1.1.2	Zvyšovanie kvality života obyvateľov a dostupnosti bývania v obciach	postavené obecné byty	počet	1	40
1.1.3	Vytvorenie podmienok bezpečného života obyvateľov obcí, ochrany ich majetku aj ochrany majetku obcí	kamerový systém	počet kamier	0	30
1.1.4	Podpora aktívnej činnosti mimovládnych organizácií, spolkov a združení	komunitné centrá	počet	0	2
1.2.1	Rozvoj aktívnej politiky trhu práce, posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitosti na trhu práce	dhodobo nezamestnaní	počet	30	10
		nezamestnaní absolventi	počet	20	10
1.2.2	Zvýšenie kvalifikácie pracovnej sily vstupujúcej na trh práce	žiaci s neukončenou školskou dochádzkou	počet	40	10
1.3.1	Budovanie zázemia sociálneho zabezpečenia v obciach	kapacita škôlky pre seniorov	počet	0	60
		terénna opatrovateľská služba	počet	0	15
1.3.2	Modernizácia a rozvoj základnej infraštruktúry služieb	pekáreň, cukráreň	počet	0	4
1.3.3	Stabilizácia siete predškolských a školských zariadení v obciach	žiaci v základnej škole	počet	50	80
		deti v predškolských	počet	22	45

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

		zariadeniach			
1.3.4	Zlepšovanie vybavenosti a podporovanie využiteľnosti škôl, zavádzanie progresívnych foriem výučby a praktických zručností	interaktívne učebné pomôcky	počet	8	30
1.3.5	Rozvoj záujmovej činnosti, športových aktivít a kultúrnych podujatí	multifunkčné ihrisko	počet	0	4
1.3.6	Podpora miestnych kultúrnych, spoločenských a folklórnych tradícií	Múzeum tradícií	počet	0	4
2.1.1	Zlepšovanie dopravnej infraštruktúry obcí	opravené miestne komunikácie	m	0	6 000
2.1.2	Rozvoj dopravnej obslužnosti obcí	prístrešky na čakanie	počet	2	10
2.1.3	Zlepšenie vzhľadu obcí a zvyšovanie atraktivity verejných priestranstiev	rekonštrukcia centier	m ²	200	1 200
		rozšírenie zelene	m ²	300	2 000
2.2.1	Výstavba, rozvoj a modernizácia technickej infraštruktúry	čističky odpadových vôd	počet	0	4
2.2.2	Podpora ekologického nakladania s odpadom	odstránenie nelegálnych skládok	m ²	150	0
		obecná kompostáreň	počet	0	4
2.3.1	Podpora úsporného nakladania s energiami a využívanie obnoviteľných zdrojov energie	rekonštrukcia budov na energeticky úsporné	m ²	0	1 500
2.3.2	Ochrana podzemných a povrchových vôd	kanalizácia	m	0	8 000
2.3.3	Zapojenie obcí do riešenia protipovodňových opatrení a ochrany pred následkami klimatických zmien	úprava potoka, rieky	m	0	3 000
2.3.4	Revitalizácia pôdy a riečnych systémov v obciach	údržba potokových korýt	m	0	1 200
2.3.5	Obnova a údržba poľných ciest a zelene v krajine	poľné prístupové cesty	m	0	4 500
2.3.6	Obnova a údržba historických a kultúrnych pamiatok, budov a pamätníkov	budovy	počet	0	4
3.1.1	Stabilizácia existujúcich podnikateľov, podpora ich rozvoja a motivácia nových podnikateľov	noví podnikatelia	počet	0	8
3.1.2	Zvyšovanie informovanosti a využívanie programov rozvoja malého a stredného podnikania	nenávratné finančné prostriedky	€	0	40 000
3.1.3	Modernizácia technického a technologického zázemia obecných úradov a online dostupnosť služieb a portálov verejnej správy občanom a podnikateľom	software	počet	0	16
3.2.1	Stabilizácia a rozvoj poľnohospodárskej produkcie a výroby potravín v obciach	samostatne hospodáriaci roľníci	počet	3	10
3.2.2	Podpora rozvoja rybného hospodárstva	Plochy chovu rýb	m ²	0	200
3.2.3	Stabilizácia odbytu poľnohospodárskych produktov a výrobkov a podpora remeselných dvorov a služieb	predajcovia produktov a výrobkov	počet	0	12
3.3.1	Rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu	ubytovacie zariadenie	počet	0	4
		stravovacie zariadenie	počet	0	4
3.3.2	Propagácia obcí	propagačný materiál	počet	0	5
3.3.3	Podpora podnikateľských aktivít a služieb v cestovnom ruchu	podnikatelia v službách cestovného ruchu	počet	0	4

Zdroj: vlastné spracovanie

D. REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť Plánu rozvoja obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa identifikuje manažment riadenia, popisuje organizačné zabezpečenie realizácie Aktivít, systém monitorovania a hodnotenia plnenia Programu rozvoja obcí, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obcí formou akčných plánov. Aj keď je Plán rozvoja obcí spoločným dokumentom pre všetky štyri obce, manažment Plánu zabezpečuje každá obec individuálne pre seba a svoje potreby.

24. MANAŽMENT PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

Obecné zastupiteľstvo

jednotlivých obcí je najvyšším orgánom riadenia a realizácie Plánu rozvoja tej-ktorej „svojej“ obce. Schvaľuje Plán rozvoja obcí, jeho aktualizáciu a aktualizáciu jeho častí a schvaľuje hodnotiacu správu realizácie. Vymedzuje činnosť pri operatívnom riadení Plánu rozvoja obce a menuje členov Riadiacej skupiny a členov Pracovných skupín pre jednotlivé problémové oblasti.

Obecné zastupiteľstvo ďalej: kontroluje dosahovanie stanovených cieľov, pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie, schvaľuje partnerstvá územnej spolupráce s orgánmi a inštitúciami všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov Plánu rozvoja. Schvaľuje a koordinuje partnerstvá územnej spolupráce aj s podnikateľskými subjektmi, zamestnávateľmi a s neziskovým sektorom za účelom naplnenia Aktivít Plánu rozvoja obcí. Má na zreteli vyvážený rozvoj územia.

V prípade, že niektorá z obcí chce zásadným spôsobom zmeniť víziu, Priority alebo Ciele spoločného Plánu rozvoja obcí, alebo inak významne zmeniť spoločný Plán rozvoja obcí je potrebné pre takúto zmenu Plánu prijať spoločný konsenzus medzi všetkými obecnými zastupiteľstvami. Významnú úlohu tu majú starostovia jednotlivých obcí, ktorí vedú rokovania smerujúce k spoločnému konsenzu.

Starosta

tej-ktorej obce je koordinátorom a manažérom realizácie Plánu rozvoja obcí vo „svojej“ obci. Zvoláva pravidelné stretnutia k Plánu rozvoja, navrhuje obecnému zastupiteľstvu na schválenie jednotlivé námety a podnety na realizáciu projektov.

Starostovia obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa spoločne koordinujú realizáciu takých aktivít, ktoré presahujú územie jednej obce, alebo význam jednej obce a ovplyvňujú rozvoj širšieho mikroregiónu.

Riadiaca skupina

plní funkciu poradného a iniciatívneho orgánu obecného zastupiteľstva v otázkach Plánu rozvoja. Je zložená z troch členov, ktorých zvolilo obecné zastupiteľstvo. Dohliada a zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj obce prostredníctvom Plánu rozvoja a Akčných plánov. V súčinnosti s obecným zastupiteľstvom pripravila víziu, stratégiu, aktivity strategického rozvoja „svojej“ obce, spolupôsobí pri koordinácii spolupráce s externým prostredím na vypracovaní Plánu rozvoja.

Riadiaca skupina ďalej: analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty. Sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom. Vede databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora a podnikateľoch.

Pracovné skupiny

sú vytvorené k jednotlivým problémovým oblastiam Plánu rozvoja obcí. Pripravujú na prerokovanie vymedzenie prioritných projektov, plán ich realizácie, využitie zdrojov financovania, plán dofinancovania projektu, hodnotenie realizácie a dopadu projektov a iné. Pracovné skupiny sú zložené z odborníkov na jednotlivé problémové oblasti. Členov pracovnej skupiny schvaľuje jednotlivé obecné zastupiteľstvo.

Realizácia Plánu rozvoja obcí vyžaduje systematickú prácu, stanovenie priorít, rozloženie financovania, získavanie úverov a cudzích zdrojov a sledovanie výziev jednotlivých riadiacich orgánov pre eurofondy. Odporúča sa zriadenie plateného zamestnanca pre všetky štyri obce za účelom získavania externých nenávratných prostriedkov, administrovanie eurofondov, komunikáciu s verejným obstarávateľom či stavebným dohľadom. Zriaďovanie ďalších orgánov v súvislosti s Plánom rozvoja obcí je bezpredmetné.

25. MONITOROVANIE A HODNOTENIE PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie Plánu rozvoja obcí patria aj **monitorovanie a hodnotenie** na úrovni programu ako celku aj jednotlivých aktivít.

Základom aktuálneho prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie aktuálnych projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov.

Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov Plánu a na dosahovanie cieľov Plánu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie Plánu daný aj externými faktormi mimo dosahu Plánu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny ale aj výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe Plánu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom Plánu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu Plánu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nie sú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces rozvoja. Monitorovanie aj hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení Plánu rozvoja obcí v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností.

25.1 MONITOROVANIE PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

Úlohou obcí a ich manažmentu je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia Plánu rozvoja. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie Opatrení a Aktivít Plánu rozvoja s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre manažment vstupy pre rozhodovanie za účelom zlepšenia implementácie Plánu rozvoja, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o realizácii Plánu rozvoja.

Monitorovanie na úrovni Priorít a Cieľov Plánu rozvoja ako celku bude zabezpečovať **Riadiaca skupina**. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie Plánu rozvoja a pre prijímanie rozhodnutí obecného zastupiteľstva, či je potrebné Plán rozvoja aktualizovať, meniť alebo dopĺňať. Zároveň sú tieto údaje využívané v procese priebežného hodnotenia Plánu rozvoja. Monitorovanie prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov definovaných v predchádzajúcej časti Plánu rozvoja. Riadiaca skupina využíva informácie monitorovania Priorít a Cieľov ako podklad pre priebežné hodnotenie Plánu rozvoja, samostatnú monitorovaciu správu Priorít a Cieľov nepripravuje.

V súvislosti s implementáciou Plánu rozvoja je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov (aktivít) zabezpečované zodpovednými projektovými manažérmi. Na rozdiel od monitorovania Priorít a Cieľov túto je potrebné pravidelne pripravovať a schvaľovať monitorovaciu správu. Harmonogram prekladania monitorovacej správy vyplýva z každého realizovaného projektu individuálne. Monitorovacia správa má spravidla aj predpísanú štruktúru a povinné náležitosti podľa pokynov v projekte.

25.2 HODNOTENIE PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

Hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie Plánu rozvoja, jeho súlad s Cieľmi stanovenými v Pláne rozvoja, analyzuje účinnosť realizovaných procesov,

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

vhodnosť nastavenia jednotlivých Opatrení a Aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas platnosti Plánu rozvoja obcí sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení platnosti Plánu rozvoja vykonať následné hodnotenie. Výsledky hodnotenia Plánu rozvoja sa zverejnia podľa platnej legislatívy.

Pri hodnotení Plánu rozvoja je potrebné prihliadať na skutočnosť, že stratégiu Plánu rozvoja obcí pripravovali reprezentanti obcí v určitom reálnom čase a v súlade so svojimi programovými vyhláseniami a predstavami v reálnom čase. Nie všetky ambície ostávajú vplyvom času a rozvoja aktuálne a reálne, nie všetky aktivity ostávajú prioritné a nie všetky ciele je možné zrealizovať. Niektoré aktivity môžu vychádzať z momentálnej situácie v obci, pričom s odstupom času sa môžu javiť ako málo významné. Plán rozvoja obcí nie je dogma a nie je to nemenný materiál, je to vytýčenie dlhodobých Priorít a Cieľov obcí z pohľadu väčšinových záujmov a poradia financovania. Obecné zastupiteľstvá môžu tento materiál dopĺňať a aktualizovať.

Priebežné hodnotenie je séria hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Plánu rozvoja skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť plánovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Plánu rozvoja vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Plánu až po predloženie Záverečnej správy Plánu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne, minimálne raz za dva roky. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenia predkladá Riadiaca skupina obecnému zastupiteľstvu najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy Priorít a Cieľov aj monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného Plánu rozvoja. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutie obecného zastupiteľstva pri ďalšom riadení realizácie Plánu rozvoja za účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných priorít a cieľov. Výstupom priebežného hodnotenia je **Hodnotiaca správa**.

Následné hodnotenie Plánu rozvoja skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv na rozvoj obce. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania Plánu rozvoja ako celku a identifikuje osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je **Záverečná správa o hodnotení Plánu rozvoja obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa**. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie Plánu rozvoja. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí Riadiaca skupina, ktorá ju do 6 mesiacov od ukončenia platnosti Plánu rozvoja predkladá obecnému zastupiteľstvu na vedomie.

Hodnotiaca správa a Záverečná správa o hodnotení nemajú predpísanú presnú formu, k náležitostiam správ patrí: aké obdobie hodnotí, akú úroveň Plánu hodnotí (Ciele, Opatrenia, Aktivity), aký bol očakávaný, želaný výsledok, plánovaný termín realizácie, rozpočet vnútorných aj externých zdrojov a aký je skutočný výsledok. Správa by mala v závere analyzovať dôvody nesplnených očakávaní a navrhnúť efektívny spôsob nápravy – aktualizáciu Plánu rozvoja, v prípade ukončenia jeho platnosti navrhnúť pri ďalšom schvaľovaní iné priority a ciele. Zo správy má byť zrejmé kto ju pripravil, na základe akého monitorovania a ďalších vstupných informácií. Správu berie obecné zastupiteľstvo na vedomie.

Tabuľka Časový harmonogram monitorovania a hodnotenia Plánu rozvoja obcí

HODNOTENIE	ČASOVÝ PLÁN	PERIODICITA/DŮVODY
PRIEBEŽNÝ MONITORING	2016, 2017, 2019, 2021	z dôvodu aktualizácie Plánu rozvoja
OPERATÍVNY MONITORING	podľa realizácie projektov	
PRIEBEŽNÉ HODNOTENIE ČASTI PLÁNU ROZVOJA	2016, 2017, 2019, 2021	
AD HOC MIMORIADNE HODNOTENIE	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených priorít a potreby iných cieľov
ZÁVEREČNÉ HODNOTENIE	v závere platnosti Plánu rozvoja	

Zdroj: vlastné spracovanie

26. KOMUNIKÁCIA PLÁNU ROZVOJA

Starostovia ako reprezentanti obcí budú dohliadať na zverejnenie hodnotiacich správ pre obyvateľov a ďalšie zainteresované subjekty na verejnej časti obecného zastupiteľstva „svojej“ obce a prostredníctvom web stránky samosprávy obce, aby mala verejnosť pravidelné priebežné informácie o stave implementácie Plánu rozvoja, o realizácii prebiehajúcich projektov ako aj informácie o možnostiach získania nenávratných finančných prostriedkov v rámci partnerstva s obcou. Za komunikáciu s poslancami aj s verejnosťou je zodpovedný starosta obce.

27. AKČNÝ PLÁN NA ROKY 2016 - 2017

Tabuľka Akčný plán 2016 – 2017

OPATRENIE, AKTIVITA	TERMÍN (ROK)	ZODPOVEDNÝ	FINANCOVANIE
PRIORITA 1			
OPATRENIE 1.1.2 Zvyšovanie kvality života obyvateľov a dostupnosti bývania v obciach			
Aktivita Výstavba technickej infraštruktúry pre obecné domy s bytmi a individuálne domy	2016	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
OPATRENIE 1.1.3 Vytvorenie podmienok bezpečného života obyvateľov obcí, ochrany ich majetku aj ochrany majetku obcí			
Aktivita Vybudovanie a modernizácia kamerového systému vo verejných priestoroch obcí, kamerové monitorovanie centier obcí aj odľahlých častí obcí a cintorínov	2017	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
OPATRENIE 1.3.1 Budovanie sociálneho zázemia v obciach			
Aktivita Vybudovanie, materiálne zabezpečenie a modernizácia primerane diverzifikovaných centier poskytovania sociálnych a zdravotníckych služieb s dennou starostlivosťou	2016 - 2017	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
OPATRENIE 1.3.4 Zlepšovanie vybavenosti a podporovanie využiteľnosti škôl, zavádzanie progresívnych foriem výučby a praktických zručností			
Aktivita Nákup interaktívnych didaktických pomôcok pre školy	2017	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
OPATRENIE 1.3.5 Rozvoj záujmovej činnosti, športových aktivít a kultúrnych podujatí			
Aktivita Výstavba, modernizácia a údržba multifunkčných ihrísk	2016	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
PRIORITA 2			
OPATRENIE 2.1.1 Zlepšovanie dopravnej infraštruktúry obcí			
Aktivita Výstavba, oprava a rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov, mostov a lávok	2017	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

			max 5%
Aktivita Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia	2017	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
OPATRENIE 2.1.3 Zlepšenie vzhľadu obcí a zvyšovanie atraktivity verejných priestranstiev			
Aktivita Rekonštrukcia centier obcí	2017	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Aktivita Výsadba a údržba zelene v obciach	2016	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
OPATRENIE 2.2.1 Výstavba, rozvoj a modernizácia technickej infraštruktúry			
Aktivita Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie kanalizačného potrubia v obciach	2016	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Aktivita Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie čističiek odpadových vôd v obciach	2017	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
OPATRENIE 2.2.2 Podpora ekologického nakladania s odpadom			
Aktivita Vybudovanie a modernizácia zberných dvorov	2016 - 2017	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
OPATRENIE 2.3.1 Podpora úsporného nakladania s energiami a využívanie obnoviteľných zdrojov energie			
Aktivita Znižovanie spotreby energie v obecných objektoch, budovách a súkromných domoch	2016 - 2017	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
OPATRENIE 2.3.3 Zapojenie obcí do riešenia protipovodňových opatrení a ochrany pred následkami klimatických zmien			
Aktivita Zabezpečovanie prevencie povodňových udalostí udržiavaním priepustnosti verejných kanálov a ostatných malých vodných tokov	2016 - 2017	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
PRIORITA 3			
OPATRENIE 3.1.3 Modernizácia technického a technologického zázemia obecných úradov a online dostupnosť služieb a portálov verejnej správy občanom a podnikateľom			
Aktivita Nákup a modernizácia technického	2016, 2017	obce	s využitím podpory grantov

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

vybavenia a notebookov na obecných úradoch			a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Aktivita Nákup a tvorba softwaru pre komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty	2016, 2017	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
OPATRENIE 3.3.1 Rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu			
Aktivita Výstavba cyklotrasy, bežkárskej trasy a turistickej rozhľadne na Červenej vrbe	2016	obce	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

E. FINANČNÁ ČASŤ

Zdroje financovania Cieľov, Opatrení a Aktivít, definovaných v Pláne rozvoja obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa tvoria dôležitú časť dokumentu. Finančný plán je reálnym odrazom schopnosti obcí realizovať konkrétne Aktivity a tým aj životaschopnosti celého dokumentu. Náročnosť viacerých plánovaných aktivít predpokladá viacdrožové financovanie.

Aktuálna legislatíva umožňuje pre regionálny rozvoj využívať okrem vlastných zdrojov (rozpočet obce) aj zdroje zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev, zo štátnych účelových fondov, z prostriedkov fyzických osôb, z prostriedkov právnických osôb, z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií i ďalších subjektov. Doplnkovým zdrojom sú finančné prostriedky z Európskej únie.

Plán rozvoja obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa je rozvojovým dokumentom obcí. Obce v nadväznosti na strategickú, programovú aj finančnú časť tohto dokumentu každoročne pripravujú svoj rozpočet (jednoročný aj viacročný) tak, aby bola každá jednotlivá obec pripravená finančne zvládnuť plánované aktivity, aj v súvislosti s Akčným plánom na daný rok a s využitím možností externých zdrojov. Plán rozvoja obcí je strednodobým rozvojovým dokumentom. Obce pri jeho schvaľovaní zoberali do úvahy fakt, že z dôvodu strednodobosti (do roku 2022) nie je možné finančnú časť plánovaných aktivít čo do objemu plánovaných finančných prostriedkov presne vymedziť, len rámcovo predpokladať. Spresňujúci finančný plán je preto dynamicky sa vyvíjajúcou časťou Plánu rozvoja obcí. Do jeho finálnej podoby vstupujú viaceré faktory, predovšetkým miera inflácie a vývoj cien prác a tovarov všeobecne. Obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov a Vyšná Voľa sa každoročne budú zodpovedne v rámci prípravy rozpočtu obcí venovať aj rozsahu objemu kapitoly pre aktivity vyplývajúce z Plánu rozvoja obcí. Finančné manažovanie aktivít tak bude každoročne pripravené v reálnom objeme možností a potrieb. Zodpovedný prístup s ambíciou naplniť očakávané Ciele Plánu rozvoja deklarujú obce rámcovým rozpočtom k jednotlivým Opatreniam.

OPATRENIE	TERMÍN REALIZÁCIE	CELKOVÝ OBJEM*	VLASTNÉ ZDROJE*	VEREJNÉ ZDROJE*	ÚVEROVÉ ZDROJE*	SÚKROMNÉ ZDROJE*
1.1.1 Využívanie ekonomických a legislatívnych nástrojov a podpora výhodných podmienok pre domácich podnikateľov a farmárov	2018	100 000	max. 5%	95 000	0	0
1.1.2 Zvyšovanie kvality života obyvateľov a dostupnosti bývania v obciach	2016 - 2017	300 000	max. 5%	285 000	0	0
1.1.3 Vytvorenie podmienok bezpečného života obyvateľov	2017	40 000	max. 5%	38 000	0	0

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

obcí, ochrany ich majetku aj ochrany majetku obcí						
1.1.4 Podpora aktívnej činnosti mimovládnych organizácií, spolkov a združení	2016 - 2022	21 000	max. 5%	19 950	0	0
1.2.1 Rozvoj aktívnej politiky trhu práce, posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce	2016 - 2022	35 000	max. 5%	33 250	0	0
1.2.2 Zvýšenie kvalifikácie pracovnej sily vstupujúcej na trh práce	2019 - 2020	8 000	max. 5%	7 600	0	0
1.3.1 Budovanie zázemia sociálneho zabezpečenia v obciach	2016 - 2018	30 000	max. 5%	28 500	0	0
1.3.2 Modernizácia a rozvoj základnej infraštruktúry služieb	2018	20 000	max. 5%	19 000	0	0
1.3.3 Stabilizácia siete predškolských a školských zariadení v obciach	2016 - 2018	120 000	max. 5%	114 000	0	0
1.3.4 Zlepšovanie vybavenosti a podporovanie využiteľnosti škôl, zavádzanie progresívnych foriem výučby a praktických zručností	2017 - 2019	40 000	max. 5%	38 000	0	0
1.3.5 Rozvoj záujmovej činnosti, športových aktivít a kultúrnych podujatí	2016 - 2022	120 000	max. 5%	114 000	0	0
1.3.6 Podpora miestnych kultúrnych, spoločenských a folklórnych tradícií	2019	24 000	max. 5%	22 800	0	0
2.1.1 Zlepšovanie dopravnej infraštruktúry obcí	2016 - 2018	120 000	max. 5%	114 000	0	0
2.1.2 Rozvoj dopravnej obslužnosti obcí	2018 - 2019	24 000	max. 5%	22 800	0	0
2.1.3 Zlepšenie vzhľadu obcí a zvyšovanie atraktivity verejných priestranstiev	2016 - 2020	150 000	max. 5%	142 500	0	0
2.2.1 Výstavba, rozvoj a modernizácia technickej infraštruktúry	2016 - 2022	420 000	max. 5%	399 000	0	0
2.2.2 Podpora ekologického nakladania s odpadom	2016 - 2019	80 000	max. 5%	76 000	0	0
2.3.1 Podpora úsporného nakladania s energiami a využívanie obnoviteľných zdrojov energie	2016 - 2017	160 000	max. 5%	152 000	0	0
2.3.2 Ochrana podzemných a povrchových vôd	2020	160 000	max. 5%	152 000	0	0
2.3.3 Zapojenie obcí do riešenia protipovodňových opatrení a ochrany pred následkami klimatických zmien	2016 - 2022	6 000 000	max. 5%	5 700 000	0	0
2.3.4 Revitalizácia pôdy a riečnych systémov v obciach	2018 - 2020	40 000	max. 5%	38 000	0	0
2.3.5 Obnova a údržba poľných ciest a zelene v krajine	2018 - 2020	40 000	max. 5%	38 000	0	0
2.3.6 Obnova a údržba historických a	2018 - 2022	80 000	max. 5%	76 000	0	0

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

kultúrnych pamiatok, budov a pamätníkov						
3.1.1 Stabilizácia existujúcich podnikateľov, podpora ich rozvoja a motivácia nových podnikateľov	2018 - 2020	90 000	max. 5%	85 500	0	0
3.1.2 Zvyšovanie informovanosti a využívanie programov rozvoja malého a stredného podnikania	2018 - 2020	60 000	max. 5%	57 000	0	0
3.1.3 Modernizácia technického a technologického zázemia obecných úradov a online dostupnosť služieb a portálov verejnej správy občanom a podnikateľom	2016 - 2017	80 000	max. 5%	76 000	0	0
3.2.1 Stabilizácia a rozvoj poľnohospodárskej produkcie a výroby potravín v obciach	2018 - 2022	40 000	max. 5%	38 000	0	0
3.2.2 Podpora rozvoja rybného hospodárstva	2018 - 2022	40 000	max. 5%	38 000	0	0
3.2.3 Stabilizácia odbytu poľnohospodárskych produktov a výrobkov a podpora remeselných dvorov a služieb	2018 - 2022	40 000	max. 5%	38 000	0	0
3.3.1 Rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu	2016 - 2017	48 000	max. 5%	45 600	0	0
3.3.2 Propagácia obcí	2016 - 2022	40 000	max. 5%	38 000	0	0
3.3.3 Podpora podnikateľských aktivít a služieb v cestovnom ruchu	2016 - 2022	40 000	max. 5%	38 000	0	0

*Uvádzané v €

Zdroj: obce Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa, 2015

Finančná náročnosť Plánu rozvoja obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa počas jeho platnosti a predpokladaný objem vlastných zdrojov počas jednotlivých rokov deklaruje ambície obcí a ich reprezentantov zabezpečiť rozvoj a zlepšiť podmienky života svojich občanov.

Tabuľka Indikatívny rozpočet - sumarizácia

	ROK							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	SPOLU
L'UDIA A KVALITA ŽIVOTA*	138 000	278 000	198 000	56 000	32 000	28 000	28 000	758 000
TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE*	1240 000	1230 000	1222 000	1162 000	1280 000	570 000	570 000	7 274 000
EKONOMICKÝ ROZVOJ A RIADENIE OBCE*	84 000	74 000	84 000	84 000	84 000	34 000	34 000	478 000

*Uvádzané v €

Zdroj: vlastné spracovanie

ZÁVER

Schválený Plán rozvoja obcí je otvorený dokument, ktorý sa môže dopĺňať o nové aktivity a opatrenia, respektíve, môžu sa niektoré aktivity a opatrenia rušiť. Slúži ako rozvojový dokument pre všetky obce, ale zároveň tak isto slúži ako rozvojový dokument pre obce aj jednotlivo. Vykonateľnosť jednotlivých aktivít, opatrení a dosiahnutie stanovených cieľov bude závisieť od mnohých faktorov. Najkritickejším prvkom je finančná náročnosť jednotlivých priorít. Dôležitým faktorom sú aj komplikované vlastnícke vzťahy v jednotlivých obciach. Pridanou hodnotou pri realizácii jednotlivých aktivít je aktívne zapojenie obyvateľov do rozvoja obcí. Realizátorom Plánu rozvoja obcí nie sú len

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

samotné obce, ale aj obyvatelia, miestni podnikatelia, záujmové skupiny a aj štátna správa, preto popri financovaní z rozpočtu obcí sa pri jednotlivých opatreniach počíta s viaczdrojovým financovaním.

Realizáciu Plánu rozvoja riadi manažment a reprezentanti jednotlivých obcí. Riadenie realizácie je založené na orgánoch obcí. Raz ročne reprezentanti obcí priebežne vyhodnotia realizáciu Plánu rozvoja a Akčných plánov na daný rok. Zároveň dohodnú Akčné plány na najbližší rok.

Plán rozvoja obcí – ako strednodobý dokument – je možné kedykoľvek aktualizovať. Cieľom aktualizácie je identifikovanie vývojových tendencií a udalostí v obciach a ich využitie k aktualizácii tak, aby nedošlo k zásadnej zmene vízie, priorít a cieľov. Z dôvodu stability je doporučené prípadnú aktualizáciu prevádzať v určitých časových intervaloch v nadväznosti na ročné hodnotenie. Komplexná aktualizácia Plánu rozvoja sa bude realizovať pred ukončením platnosti súčasného dokumentu.

Plán rozvoja obcí je uverejnený na webových stránkach jednotlivých obcí a je tak prístupný obyvateľom, podnikateľom aj širokej verejnosti.

Plán rozvoja obcí Lukavica, Nižná Voľa, Rešov, Vyšná Voľa nerieši a ani nevyplýva na územia NATURA 2000 a neovplyvňuje životné prostredie.

SCHVÁLENIE PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

DOKUMENT	PLÁN ROZVOJA OBCÍ LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA ŠTRUKTÚRA DOKUMENTU: ÚVOD: táto časť dokumentu obsahuje obsah dokumentu podľa jednotlivých kapitol, stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR, stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia a stručný popis inštitucionálneho a časového zabezpečenia spracovania PHSR; ANALYTICKÁ ČASŤ: táto časť dokumentu obsahuje komplexnú analýzu súčasného stavu územia; je členená na ANALÝZU VNÚTORNEHO PROSTREDIA, ANALÝZU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA, vyhodnotenie rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov a zhodnotenie súčasného stavu územia (SWOT); STRATEGICKÁ ČASŤ: táto časť dokumentu obsahuje víziu územia, formuláciu a návrh stratégie, a výber a popis strategických cieľov v jednotlivých oblastiach rozvoja; PROGRAMOVÁ ČASŤ: táto časť dokumentu obsahuje konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám a súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt; REALIZAČNÁ ČASŤ: je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obcí, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja formou akčných plánov; FINANČNÁ ČASŤ: obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obcí; ZÁVER: obsahuje finalizáciu dokumentu a jeho predloženie na schválenie;
SPRACOVANIE	FORMA SPRACOVANIA: Plán rozvoja obcí je spracovaný „na kľúč“ s podporou reprezentantov obcí. Pri spracovaní Plánu rozvoja je použitá kombinácia expertnej a komunitnej metódy, kde návrhy častí Plánu rozvoja boli doplňované, pripomienkované starostami s cieľom dosiahnuť maximálnu dohodu o rozvoji obcí. Zdrojom informácií boli obecné úrady, Štatistický úrad, Katastrálny úrad a ďalšie. Spracovatelia vychádzali z poznatkov od manažmentu obcí, využili získané iniciatívne návrhy zo stretnutí s riadiacou skupinou a s pracovnou skupinou. Plán rozvoja obcí je v súlade s koncepčnými dokumentmi vyšších územných celkov aj v súlade s aktuálnou legislatívou. OBDOBIE SPRACOVANIA: Plán rozvoja obcí bol spracovaný v období august 2015 – november 2015 RIADIACI TÍM: Pozostáva zo 4 členov a k príprave Plánu rozvoja sa členovia riadiaceho tímu stretli 5x. PRACOVNÁ SKUPINA: Pozostáva zo 4 členov a k príprave Plánu rozvoja sa členovia pracovnej skupiny stretli 9x.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **LUKAVICA, NIŽNÁ VOĽA, REŠOV, VYŠNÁ VOĽA**

	NÁKLADY NA SPRACOVANIE: Plán rozvoja obcí bol spracovaný v nadväznosti na Zmluvy o dielo medzi Združením mikroregiónu Sekčov - Topľa a spracovateľom za dohodnutú cenu za dielo.
PREROKOVANIE	Plán rozvoja obcí bol prerokovaný a pripomienkovaný na zhromaždení poslancov: Obec Lukavica dňa: 2015 Obec Nižná Voľa dňa: 2015 Obec Rešov dňa: 2015 Obec Vyšná Voľa dňa: 2015
SCHVÁLENIE	Plán rozvoja obcí bol schválený obecnými zastupiteľstvami obcí nasledovne: Obec Lukavica dňa: 2015 Obec Nižná Voľa dňa: 2015 Obec Rešov dňa: 2015 Obec Vyšná Voľa dňa: 2015

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

PHSR – Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja